

DES DE DINS
ART CONTEMPORANI
DES D'ALACANT

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

UNIVERSITAT D'ALACANT

Manuel Palomar Sanz
RECTOR

Carles Cortés Orts
VICERECTOR DE CULTURA, ESPORTS I POLÍTICA LINGÜÍSTICA

DES DE DINS ART CONTEMPORANI DES D'ALACANT

MUSEU DE LA UNIVERSITAT D'ALACANT. MUA
Sala Sempere. Novembre 2014 - gener 2015

EXPOSICIÓ / EXPOSICIÓN

COMISSARI / COMISARIO
Bernabé Gómez Moreno

COORDINACIÓ TÈCNICA / COORDINACIÓN TÉCNICA
Sofía Martín Escribano

DISSENY GRÀFIC / DISEÑO GRÁFICO
Bernabé Gómez Moreno

TRACTAMENT DE L'ESPAI / TRATAMIENTO DEL ESPACIO
David Alpañez Serrano

MUNTATGE / MONTAJE
Servei de manteniment de la UA

DIDÀCTICA / DIDÁCTICA
Remedios Navarro Mondéjar

COL·LABORA / COLABORA
Stefano Beltrán Bonella

CATÀLEG/CATÁLOGO

COORDINACIÓ/COORDINACIÓN
Bernabé Gómez Moreno

TEXTOS
Bernabé Gómez Moreno
Begoña Martínez Deltell
Natalia Molinos Navarro
Jaime Pérez Zaragozaí

DISSENY / DISEÑO
Bernabé Gómez Moreno

TRANSCRIPCIÓ I REDACCIÓ DE LES ENTREVISTES /
TRANSCRIPCIÓN Y REDACCIÓN DE LAS ENTREVISTAS
Ana Pastor González-Nicolás

TRADUCCIONS / TRADUCCIONES
Servei de Llengües i Cultura de la UA

COL·LABORACIÓ ARTÍSTICA / COLABORACIÓN ARTÍSTICA
Vik autofocus (Víctor Clemente Férrez)

EDICIÓ / EDICIÓN
Museu de la Universitat d'Alacant. MUA

ISBN: 978-84-941257-8-2
Depòsit legal / Depósito legal: A 721-2014

Imprimix / Imprime:

© De l'edició, Museu de la Universitat d'Alacant. MUA
© Dels textos, els autors
© De les imatges, els autors
© Cristina Ferrandez, VEGAP, Alicante, 2014
© De les imatges de Luisa Pastor, Miguel Ángel Abad Gómez

DES DE DINS ART CONTEMPORANI DES D'ALACANT

MILAGROS ANGELINI
ROSANA ANTOLÍ
AURELIO AYELA
ROSALÍA BANET
PABLO BELLOT
CRISTINA DE MIDDEL
OLGA DIEGO
CRISTINA FERRANDEZ
JUAN FUSTER
FERRAN GISBERT
SUSANA GUERRERO
KRIBI HERAL
EDUARDO INFANTE
MÓNICA JOVER
EDGAR MENDOZA
JAVI MORENO
JUAN CARLOS NADAL
LUISA PASTOR
JESÚS RIVERA

DES DE DINS

ART CONTEMPORANI DES D'ALACANT

La Universitat d'Alacant, a través del seu Museu (MUA), manté, des dels seus orígens, un ferm compromís per a donar suport i defensar les manifestacions culturals i artístiques emergents i, en particular, aquelles que són generades en el seu entorn. Fruit d'aquesta obstinació sorgeix el projecte *Des de dins. Art contemporani des d'Alacant*, una iniciativa nascuda per a difondre, analitzar i promocionar l'art contemporani que, a hores d'ara, s'està gestant a Alacant i els seus voltants.

La mostra està integrada per una selecció d'obres d'una generació de joves artistes, nascuts a Alacant, o que treballen en aquest àmbit, que s'han convertit en el vertader motor del desenvolupament artístic de la província en els últims anys. L'exposició ofereix una visió global del panorama de la creació actual alacantina i perfila cap a on transiten les línies de recerca en l'art contemporani. Aquesta selecció facilita l'anàlisi de les obres, permet descobrir les relacions que s'estableixen entre si i, a més, mostra els vincles que les obres tenen amb el seu entorn més immediat. En *Des de dins*, el punt de partida i nexa d'unió és el context alacantí; un espai que adquireix forma plàstica i conceptual en diferents treballs que reflecteixen, al seu torn, l'univers artístic de cadascun dels artistes seleccionats.

Espere que gaudisquen d'aquesta heterogènia mostra, que ofereix una visió general de la creació plàstica contemporània sorgida a Alacant, amb la intenció de facilitar-ne l'anàlisi i la comprensió. I que naix, també, amb el propòsit de promoure un diàleg entre la ciutadania i l'artista que redunde, en última instància, en un impuls a la creació.

MANUEL PALOMAR SANZ
Rector de la Universitat d'Alacant

DESDE DENTRO

ARTE CONTEMPORÁNEO DESDE ALICANTE

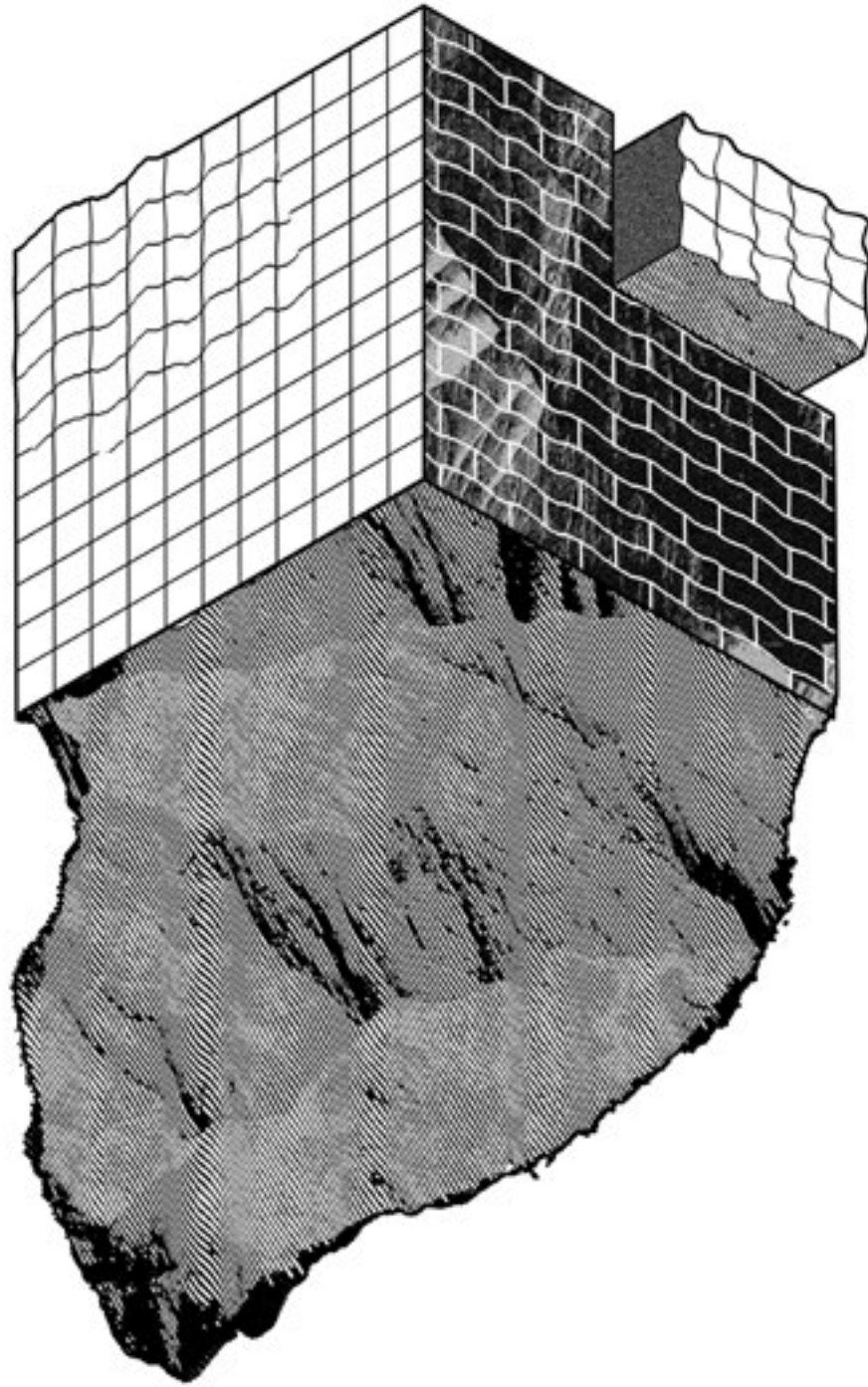
La Universidad de Alicante, a través de su Museo (MUA), mantiene, desde sus orígenes, un firme compromiso en favor de la defensa y el apoyo de las manifestaciones culturales y artísticas emergentes y, en particular, de aquellas que se generan dentro de su entorno. Fruto de este empeño surge el proyecto *Desde dentro. Arte contemporáneo desde Alicante*, una iniciativa nacida para difundir, analizar y promocionar el arte contemporáneo que se está gestando en Alicante y sus alrededores.

La muestra está integrada por una selección de obras de una generación de jóvenes artistas nacidos en Alicante o que trabajan en su ámbito, que se han convertido en el verdadero motor del desarrollo artístico de la provincia en los últimos años. La exposición ofrece una visión global del panorama de la creación actual alicantina y perfila hacia dónde transitan las líneas de investigación en el arte contemporáneo. Esta selección facilita el análisis de las obras, permite descubrir las relaciones que se establecen entre sí y, además, muestra los vínculos que tienen con el entorno más inmediato. En *Desde dentro*, el punto de partida y nexa de unión es el contexto alicantino; un espacio que adquiere forma plástica y conceptual en diferentes trabajos que reflejan, a su vez, el universo artístico de cada uno de los artistas seleccionados.

Espere que disfruten de esta heterogénea muestra, que ofrece una visión general de la creación plástica contemporánea surgida en Alicante con la intención de facilitar su análisis y comprensión. Y que nace con el propósito de promover un diálogo entre la ciudadanía y el artista que redunde, en última instancia, en un impulso a la creación.

MANUEL PALOMAR SANZ
Rector de la Universidad de Alicante

INDEX / ÍNDICE

8	L'ESPAI COM A CONSTRUCTOR DE LA IDENTITAT ARTÍSTICA BERNABÉ GÓMEZ MORENO
12	ESPACIO HABITADO COMO CONSTRUCTOR DE LA IDENTIDAD ARTÍSTICA BERNABÉ GÓMEZ MORENO
16	PARKING GALLERY JAIME PÉREZ ZARAGOZÍ
18	PARKING GALLERY JAIME PÉREZ ZARAGOZÍ
20	GALERIA AURAL BEGOÑA DELTELL
23	GALERÍA AURAL BEGOÑA DELTELL
26	ENTRE EL DESENCANTAMENT DE LA QUOTIDIANITAT I LA RETENCIÓ DE L'INSTANT MÀGIC INFANTIL. ART ACTUAL ALACANTÍ, LA GENERACIÓ DE LA GLOBALITZACIÓ NATALIA MOLINOS NAVARRO
31	ENTRE EL DESENCANTO DE LA COTIDIANEIDAD Y LA RETENCIÓN DEL INSTANTE MÁGICO INFANTIL. ARTE ACTUAL ALICANTINO, LA GENERACIÓN DE LA GLOBALIZACIÓN NATALIA MOLINOS NAVARRO
38	Milagros Angelini
42	Rosana Antolí
46	Aurelio Ayela
50	Rosalía Banet
54	Pablo Bellot
60	Cristina De Middel
64	Olga Diego
68	Cristina Ferrandez
70	Juan Fuster
72	Ferran Gisbert
74	Susana Guerrero
80	Heral Kribi
84	Eduardo Infante
88	Mónica Jover
92	Edgar Mendoza
94	Javi Moreno
98	Juan Carlos Nadal
102	Luisa Pastor
106	Jesús Rivera
112	CONTACTE/CONTACTO
112	ANNEX / ANEXO

L'ESPAI COM A CONSTRUCTOR DE LA IDENTITAT ARTÍSTICA

BERNABÉ GÓMEZ MORENO

“L'època actual potser siga, sobretot, l'època de l'espai. Estem en l'època de la simultaneïtat, estem en l'època de la juxtaposició, en l'època de la proximitat i la llunyania, de l'un al costat de l'altre, de la dispersió. Estem en un moment en què el món s'experimenta, crec, menys com una gran vida que es desenvolupa a través del temps que com una xarxa que uneix punts i s'entreteixeix.”

Michel Foucault¹

És innegable i imprescindible que tot projecte, i més un d'artístic, comence per la inquietud i la curiositat que té l'individu d'explorar i obtenir una visió més àmplia i enriquidora del món. Segons la geografia humana, l'ésser humà forma part d'agrupacions socials, més o menys àmplies i complexes, que han sigut objecte d'estudi de l'antropologia. Aquestes societats generen un entorn social i físic que evoluciona mitjançant els processos de transformació de les seues pròpies estructures socials i del seu context geogràfic. Així doncs, el desenvolupament de l'ésser humà i de la societat a la qual pertany és mutu i afecta a tots dos per igual, i en defineix cultures i identitats. Per aquest motiu, partim de la base que existeix un vincle inseparable entre l'ésser humà i l'entorn. Una relació de correspondència que determi-

na i construeix la identitat i, per afegiment, la identitat creativa de l'artista. Si afirmem que és així, aleshores hem de preguntar quant i com influeix l'entorn. Al meu parer, el vincle existeix i és obvi que aquesta relació en defineix àmpliament la identitat, i porta l'artista a escollir entre les diferents opcions creatives, tant temàtiques com plàstiques, d'una manera conscient o inconscient.

No obstant això, parlar d'entorn en un món globalitzat és cada vegada més difícil i ho és molt més parlar de zones geogràfiques específiques i determinants. Per tant, es podria parlar d'una idiosincràsia característica del context alacantí de la qual podem inferir que existeix un art alacantí propi i característic? Personalment crec que sí. Que hi ha una identitat intrínseca de l'entorn alacantí que caracteritza

una creació i uns artistes, independentment d'altres influències particulars que afigen individualitat a les obres. Però, és més, és possible parlar d'una generació d'artistes alacantins? En el projecte que presentem a continuació defensem que sí, que hi ha una generació d'artistes que caracteritzen la creació artística contemporània alacantina i que, a més, n'estan directament implicats en la vida cultural.

Com a conclusió a aquest soliloqui, afegiria que si acceptem que existeix una relació indissoluble entre entorn i identitat creativa, ha d'haver un nou espai que aporte personalitat a l'obra creativa: l'espai íntim de la creació. Aquest punt d'inflexió origina en l'artista un univers únic i personal, amb les seues pròpies regles i jerarquies, un “espai altre”, com deia Foucault. Un espai heterotòpic en què se submergeix l'artista per entendre i construir la seua pròpia visió del món. Un univers creatiu exclusiu que confereix a l'obra d'art el seu caràcter únic, irrepetible i intransferible; i que, en el nostre cas, té en comú el context alacantí com a font d'inspiració.

Des de dins. Art contemporani des d'Alacant

Fruit de les anteriors preguntes, i de l'acceptació de les corresponents afirmacions sobre aquestes, hem desenvolupat el projecte cultural “Des de dins. Art contemporani des d'Alacant”. Gràcies al compromís del Museu de la Universitat d'Alacant (MUA) per donar suport a l'art més recent, sorgeix aquesta iniciativa per a mantenir, divulgar i promocionar l'art contemporani alacantí i, en particular, una generació d'artistes representatius del nostre context geogràfic. El projecte, que té com a objectiu l'anàlisi de l'estat de la creació plàstica en el territori alacantí, està interessat a explorar les relacions que existeixen entre la creació artística i l'espai habitat, i pretén analitzar com i fins a quin punt l'entorn, en el nostre cas el context alacantí, pot exercir un paper determinant en la construcció de la identitat creativa de l'artista. D'ací que el títol del projecte siga “Des de dins”, ja que fa referència a la localització espacial de l'artista –Alacant– i, al seu torn, a l'espai íntim, des del qual ofereix la seua visió íntima i personal del món.

El nucli del projecte “Des de dins” gira entorn d'una exposició col·lectiva, a la Sala Sempere del MUA, que pretén oferir una visió global del panorama de la creació artística contemporània alacantina. El nostre objectiu és fer visible el treball d'una sèrie d'artistes per a entendre per on transiten les diverses línies de recerca teòriques i plàstiques en l'art actual i la vinculació d'aquestes amb Alacant. A més, en “Des de dins”, també tenim la intenció d'establir unes bases de proximitat i enteniment amb tots els àmbits que intervenen en l'activitat cultural alacantina. Per a tal fi crearem “Utòpica”, una jornada que integra dues taules redones obertes al públic per a reflexionar i dinamitzar el sector de l'art contemporani alacantí. La idea és confrontar els diferents àmbits que intervenen en el teixit cultural: galeristes, representants d'institucions públiques i creadors, per a fer una reflexió conjunta sobre què s'està fent i dissenyar estratègies futures de treball que milloren la situació de l'art contemporani alacantí. La intenció és establir un full de ruta ideal i consensuat que promoga la producció, promoció, el suport institucional i el col·leccionisme en el nostre context geogràfic. Cal afegir-hi que tot el projecte, en conjunt, manté des dels seus orígens una actitud plenament divulgativa, ja que, abans que res, ens interessa profundament aproximar la creació alacantina al seu públic. D'ací que s'hagen programat, a més d'una exposició col·lectiva, un catàleg i una jornada de reflexió per a facilitar la comprensió de l'art contemporani. I a més, juntament amb el catàleg, es lliura una obra de Vik autofocus per a promocionar el col·leccionisme alacantí.

En “Des de dins” hem comprovat que hi ha un nombre d'artistes ampli en el context alacantí que mantenen una línia de treball sòlida i constant al voltant de la recerca i la creació en art contemporani. Per tant, per a l'exposició hem elaborat un elenc representatiu de 19 artistes alacantins, o bé que desenvolupen el seu treball en aquesta zona, i ens hem basat principalment en les seues línies constants de recerca, la seua implicació en la vida cultural alacantina i en criteris d'edat. Hem prestat especial interès a una generació d'artistes d'edats que oscil·len entre els 35 i els 45 anys, ja que, a parer nostre, és una franja d'edat en què l'obra artística és jove, però comença a consolidar-se i mostra tot el

“Hi ha una identitat intrínseca de l'entorn alacantí que caracteritza una creació i uns artistes”

¹Foucault, Michel. “Dónes espaces autres”, conferència pronunciada en el Centre d'Études Architecturales el 14 de març de 1967 i publicada en *Architecture, Mouvement, Continuité*, núm. 5, octubre 1984, pàg. 46-49. Traducció a l'espanyol de Luis Gayo Pérez Bueno, publicada en revista *Astrágalo*, núm. 7, setembre de 1997.

seu potencial artístic. A més, és un col·lectiu generacional que està molt present en la vida cultural alacantina, amb una gran capacitat creativa i que, en definitiva, és el vertader motor de la creació artística contemporània. Els artistes seleccionats són: **Milagros Angelini, Rosana Antolí, Aurelio Ayela, Rosalía Banet, Pablo Bellot, Olga Diego, Cristina Ferrandez, Juan Fuster, Ferran Gisbert, Susana Guerrero, Kribi Heral, Eduardo Infante, Mónica Jover, Edgar Mendoza, Cristina de Middel, Luisa Pastor, Javi Moreno, Juan Carlos Nadal i Jesús Rivera.** Hi he d'afegir, i en aquest punt em disculpe per endavant, que hem hagut de deixar molts artistes fora d'aquest projecte, no per qüestions de qualitat, sinó per una decidida intenció d'oferir una visió heterogènia i multidisciplinària del que s'està produint a Alacant.

En aquesta selecció hem proposat l'artista Milagros Angelini (Mar de Plata, Argentina, 1978) perquè manté una línia de treball centrada en les relacions de l'espai amb l'individu. En tota la seua producció analitza el territori des d'un punt de vista sociològic, polític i filosòfic per a realitzar una obra heterogènia carregada de simbolismes, en la qual destaquem la seua instal·lació *Ritornelos laborals*, presentada en el MUA en el 2007. Afí a aquest plantejament presentem Rosana Antolí (Alcoi, 1981), que fa una reflexió sociològica del seu espai vivencial a través de materials efimers com el grafit, el paper i el vídeo, i mostra una generació caracteritzada pel nihilisme i l'evasió. En aquest mateix sentit, Pablo Bellot (Alacant, 1976) reflexiona sobre l'entorn a través d'uns personatges que representa mitjançant l'ús del dibuix o la pintura. Les seues obres estan caracteritzades per l'ús del blanc i el negre d'una forma enèrgica amb altes dosis de cinisme i humor.

El vincle que es pot establir amb l'espai habitat queda molt palès en els artistes Aurelio Ayela (Alacant, 1970) i Eduardo Infante (Girona, 1973), dos referents en la creació artística alacantina. Tots dos han aconseguit establir una íntima relació amb el seu entorn vital que ha deixat una petjada inescrutable en tota la seua producció pictòrica. En el cas d'Ayela, més pròxim a l'abstracció, i d'Infante, amb una càrrega figurativa major, les obres estan carregades de colors vius i d'un ús lliure del dibuix

que ens transmeten una llibertat reflex d'un esperit que absorbeix i s'enriqueix de tot el que l'envolta. En aquests artistes l'espai és viscut i experimentat com una mina de continguts i, fins i tot, més enllà del seu espai físic. En aquest sentit, l'obra de Javi Moreno (Sant Joan d'Alacant, 1982), encara que plàsticament fa un ús més tradicional del dibuix, analitza els comportaments dels adolescents, principalment en Internet, per a fer-ne un estudi sociològic de l'entorn.

L'experimentació pictòrica és una constant en el cas de molts artistes alacantins. Situats en els límits de l'abstracció proposem l'atraient pintura de Mónica Jover (Alcoi, 1973), paradigma de com l'abstracció pot relacionar-se amb el paisatge i omplir-lo de misticisme i reminiscències orientals. Dins de l'abstracció, la pintura s'expandeix a l'espai de la mà de Ferran Gisbert Carbonell (Alcoi, 1982), que realitza intervencions pictòriques en què incorpora la corporeïtat de l'autor. El mateix succeeix amb Juan Carlos Nadal (Alacant, 1966), que fa del gest en la seua pintura el seu senyal d'identitat i que, fins i tot, pren forma en les seues escultures de metall. Traços enèrgics i amplis que inunden el suport pictòric i que reclamen el valor de la pintura i la presència de l'artista. En el cas de Kribi Heral (Alacant, 1967), el gest desapareix completament, la pintura es presenta com un territori d'experimentació intel·lectual i asèptic en el que reflexiona sobre l'ésser humà i com els avanços tecnològics hi generen canvis. La idea de l'artista com a científic parteix de Luisa Pastor (Alacant, 1977), qui manté una línia de recerca i experimentació constant sobre la matèria, la seua descontextualització i la seua capacitat com a transmissora de continguts. Aquestes idees l'han portat a crear la sèrie *Neuronal system*, en què representa cadenes complexes de recerques histològiques que relaciona amb l'ésser humà i la seua manera d'enfrontar-se a l'espai.

El context espacial és treballat multidisciplinàriament per Rosalía Banet (Madrid, 1972) des de l'òptica del cos i l'alimentació, i dirigeix la seua recerca artística a qüestions sociopolítiques i mediambientals. L'ús del cos també és una constant en l'obra d'Olga Diego (Alacant, 1969) que, a través de la *performance*, el dibuix i el vídeo, experimenta

amb el seu propi cos per a explorar noves perspectives de l'espai. Aquesta visió del cos, com a camp d'experimentació, és compartida amb Cristina Fernández (Alacant, 1974), que mitjançant la fotografia i el vídeo tracta qüestions relacionades amb la regeneració del territori i la consciència natural a través de l'art.

Hi ha artistes que destaquen per la seua implicació cultural més enllà del seu treball plàstic, aquest és el cas de Juan Fuster (Elx, 1968), qui, a més de mantenir una línia constant de producció artística dins de l'abstracció i el *collage*, és director de la Mustang Art Gallery a Elx, un centre expositiu compromès que es caracteritza per donar suport a propostes artístiques noves i arriscades.

Un concepte més lligat a les creences de l'espai habitat és el nucli de l'obra de Susana Guerrero (Elx, 1972), que tracta conceptes com la vida, la mort, la maternitat i la mitologia, mitjançant el dibuix, el gravat i l'escultura que carrega d'ironia i fins i tot d'humor. Sobre aquests mateixos conceptes es fonamenta l'obra d'Edgar Mendoza (Durango, Mèxic, 1967), en la qual, a través d'un realisme màgic molt característic dels seus orígens, la pintura és portada als límits amb una destresa i una habilitat insuperables.

En aquesta exposició no hem volgut deixar de costat la fotografia, que ve de la mà de fotògrafs com Cristina de Middel (Alacant, 1975) i Jesús Rivera (Alacant, 1981). De Middel, amb una concepció més documental de la fotografia, pren com a punt de partida qüestions històriques o geogràfiques de l'espai per a explorar els usos i abusos que el caracteritzen. Per la seua banda, Rivera treballa més amb el concepte d'espai i buit, i estableix relacions sinèrgiques que articulen un diàleg entre l'ésser humà i la construcció del paisatge.

He intentat ser breu, ja que em sembla apropiat posar massa paraules a les obres d'art. Considere que és qüestió dels artistes decidir o reclamar què s'afig al seu treball. Ací simplement he escrit una succinta introducció, a manera de presentació, per a ajudar a qui es vulga apuntar a aquest apassionant món de l'art contemporani, a pujar el primer graó

i acostar-se al treball d'aquests grans professionals. He d'afegir que, una vegada descrits els artistes, veiem que la pintura, més pròxima a l'abstracció, continua estant molt present en l'activitat creativa alacantina, en detriment d'altres tècniques tradicionals com l'escultura. La fotografia, des de les seues diferents especialitats, segueix en expansió, albirant noves possibilitats i augurant nous horitzons creatius. En general, hem apreciat que, si en alguna cosa es caracteritzen els artistes presentats, és en la multidisciplinarietat i l'experimentació amb què afronten les diverses tècniques; segurament pel mateix context marítim alacantí, més pròxim a l'exploració que al conformisme. I pel que fa als temes tractats, constatem que l'interès per l'entorn i les relacions que aquest guarda amb l'individu està present en moltes de les línies de recerca dels artistes seleccionats; d'ací la pertinència de la selecció.

Finalment, m'agradaria tancar aquestes línies agraint i donant el protagonisme a qui se'l mereix, els artistes, que són l'ànima i motor del projecte, i que amb el seu inestimable esforç i dedicació fan possible la realització d'esdeveniments culturals com aquest. També m'agradaria agrair al Museu de la Universitat d'Alacant el seu decidit suport a aquest tipus de propostes que ajuden a visualitzar i enfortir el sector de l'art contemporani. A Víctor Clemente per la seua col·laboració artística. A Natalia Molins per la seua aproximació teòrica al projecte. I finalment, i no per això menys important, vull agrair a Begoña Deltell, de la galeria Aural, i a Jaime Pérez i Chini Manero, de Parking Gallery, la seua implicació en el projecte i la seua compromesa aposta pels artistes i l'art contemporani alacantí.

Per la meua banda, confie que el treball fet servisca per a generar sinèrgies que mantinguen i donen força des de tots els àmbits a l'art contemporani alacantí. Tinc l'esperança i la convicció que aquest projecte perdurarà en el temps com a reflex de l'esforç i el compromís de grans professionals d'una generació que fa de l'art la seua vida o, millor dit, de la vida, art.

ESPACIO HABITADO COMO CONSTRUCTOR DE LA IDENTIDAD ARTÍSTICA

BERNABÉ GÓMEZ MORENO

“La época actual quizá sea, sobre todo, la época del espacio. Estamos en la época de lo simultáneo, estamos en la época de la yuxtaposición, en la época de lo próximo y lo lejano, de lo uno al lado de lo otro, de lo disperso. Estamos en un momento en que el mundo se experimenta, creo, menos como una gran vida que se desarrolla a través del tiempo que como una red que une puntos y se entreteje”

Michel Foucault¹

Es innegable e imprescindible que todo proyecto, y más uno artístico, comience por la inquietud y la curiosidad que tiene el individuo por explorar y obtener una visión más amplia e enriquecedora del mundo. Según la geografía humana, el ser humano forma parte de agrupaciones sociales, más o menos amplias y complejas, que han sido objeto de estudio de la antropología. Estas sociedades generan un entorno social y físico que evoluciona mediante los procesos de transformación de sus propias estructuras sociales y de su contexto geográfico. Así pues, el desarrollo del ser humano y de la sociedad a la que pertenece es mutuo y afecta a ambos por igual, definiendo culturas e identidades. Por este motivo, partimos de la base de que existe un vínculo inseparable entre el ser humano y el entorno. Una relación de correspondencia que determina y construye la identidad y, por año-

didura, la identidad creativa del artista. Si afirmamos que es así, entonces tenemos que preguntarnos cuánto y cómo influye el entorno. A mi parecer, el vínculo existe y es obvio que esa relación define en gran medida la identidad, llevando al artista a escoger entre las diferentes opciones creativas, tanto temáticas como plásticas, de una manera consciente o inconsciente.

No obstante, hablar de entorno en un mundo globalizado es cada vez más difícil y mucho más hablar de zonas geográficas específicas y determinantes. Por lo tanto, ¿se podría hablar de una idiosincrasia característica del contexto alicantino de la que podamos inferir que existe un arte alicantino propio y característico? Personalmente creo que sí. Que existe una identidad intrínseca del entorno alicantino que caracteriza una creación y a unos artistas, inde-

“Existe una identidad intrínseca del entorno alicantino que caracteriza una creación y a unos artistas”

¹Foucault, Michel. “Des espaces autres”, conferencia pronunciada en el Centre d’Études architecturales el 14 de marzo de 1967 y publicada en *Architecture, Mouvement, Continuité*, n° 5, octubre 1984, págs. 46-49. Traducción al español por Luis Gayo Pérez Bueno, publicada en revista *Astrágalo*, n° 7, septiembre de 1997.

pendientemente de otras influencias particulares que añaden individualidad a su obra. Pero es más, ¿es posible hablar de una generación de artistas alicantinos? En el proyecto que presentamos a continuación defendemos que sí, que hay una generación de artistas que caracterizan la creación artística contemporánea alicantina y que, además, están directamente implicados en su vida cultural.

Como conclusión a este soliloquio, añadiría que si aceptamos que existe una relación indisoluble entre entorno e identidad creativa, tiene que existir un nuevo espacio que aporte personalidad a la obra creativa: el espacio íntimo de la creación. Este punto de inflexión origina en el artista un universo único y personal, con sus propias reglas y jerarquías, un *espacio otro*, como decía Foucault. Un espacio heterotópico donde se sumerge el artista para entender y construir su propia visión del mundo. Un universo creativo exclusivo que confiere a la obra de arte su carácter único, irrepetible e intransferible; y que, en nuestro caso, tiene en común el contexto alicantino como fuente de inspiración.

Desde dentro. Arte contemporáneo desde Alicante

Fruto de las anteriores preguntas, y de la aceptación de sus correspondientes afirmaciones, hemos desarrollado el proyecto cultural *Desde dentro. Arte contemporáneo desde Alicante*. Gracias al compromiso del Museo de la Universidad de Alicante (MUA) por apoyar el arte más reciente, surge esta iniciativa para apoyar, divulgar y promocionar el arte contemporáneo alicantino y, en particular, a una generación de artistas representativos de nuestro contexto geográfico. El proyecto, que tiene como objetivo el análisis del estado de la creación plástica en el territorio alicantino, está interesado en explorar las relaciones que existen entre la creación artística y el espacio habitado, y pretende analizar cómo y hasta qué punto el entorno, en nuestro caso el contexto alicantino, puede ejercer un papel determinante en la construcción de la identidad creativa del artista. De aquí que el título del proyecto sea *Desde dentro* ya que hace referencia a la localización espacial del artista –Alicante– y, a su vez, al espacio íntimo, desde donde ofrece su visión íntima y personal del mundo.

El núcleo del proyecto *Desde dentro* gira en torno a una exposición colectiva en la Sala Sempere del MUA que pretende ofrecer una visión global del panorama de la creación artística contemporánea alicantina. Nuestro objetivo es hacer visible el trabajo de una serie de artistas para entender por dónde transitan las diferentes líneas de investigación teóricas y plásticas en el arte actual y su vinculación con Alicante. Además, en *Desde dentro*, también tenemos la intención de asentar unas bases de proximidad y entendimiento con todos los ámbitos que intervienen en la actividad cultural alicantina. Para tal fin crearemos *Utópica*, una jornada que integra dos mesas redondas abiertas al público para reflexionar y dinamizar el sector del arte contemporáneo alicantino. La idea es confrontar los diferentes ámbitos que intervienen en el tejido cultural: galeristas, representantes de instituciones públicas y creadores, para hacer una reflexión conjunta sobre lo que se está haciendo y diseñar estrategias futuras de trabajo que mejoren la situación del arte contemporáneo alicantino. La intención es establecer una hoja de ruta ideal y consensuada que promueva la producción, promoción, el apoyo institucional y el coleccionismo en nuestro contexto geográfico. Hay que añadir, que todo el proyecto en su conjunto mantiene desde sus orígenes una actitud plenamente divulgativa ya que, ante todo, nos interesa profundamente acercar la creación alicantina a su público. De aquí que se hayan programado, además de una exposición colectiva, un catálogo y una jornada de reflexión para facilitar la comprensión del arte contemporáneo. Y además, junto al catálogo, se entrega una obra de Vik autofocus para promocionar el coleccionismo alicantino.

En *Desde dentro* hemos comprobado que existe un amplio número de artistas en el contexto alicantino que mantienen una línea de trabajo sólida y constante en torno a la investigación y creación en arte contemporáneo. Por consiguiente, para la exposición hemos elaborado un elenco representativo de 19 artistas alicantinos, o bien que desarrollan su trabajo en esta zona, basándonos principalmente en sus líneas constantes de investigación, su implicación en la vida cultural alicantina y en criterios de edad. Hemos prestado especial interés a una generación de artistas de edades que oscilan entre los 35 y 45 años, ya que, a nuestro parecer, es una franja de edad en que la obra artística es joven pero empieza a consolidarse

mostrando todo su potencial artístico. Además es un colectivo generacional que está muy presente en la vida cultural alicantina, con una gran capacidad creativa y que, en definitiva, es el verdadero motor de la creación artística contemporánea. Los artistas seleccionados son: Milagros Angelini, Rosana Antolí, Aurelio Ayela, Rosalía Banet, Pablo Bellot, Olga Diego, Cristina Ferrandez, Juan Fuster, Ferran Gisbert, Susana Guerrero, Kribi Herál, Eduardo Infante, Mónica Jover, Edgar Mendoza, Cristina de Middel, Luisa Pastor, Javi Moreno, Juan Carlos Nadal y Jesús Rivera. He de añadir, y en este punto me disculpo de antemano, que hemos tenido que dejar a muchos artistas fuera de este proyecto, no por cuestiones de calidad, sino por una decidida intención de ofrecer una visión heterogénea y multidisciplinar de lo que se está produciendo en Alicante.

En esta selección hemos propuesto a la artista Milagros Angelini (Mar de Plata, Argentina, 1978) ya que mantiene una línea de trabajo centrada en las relaciones del espacio con el individuo. En toda su producción analiza el territorio desde un punto de vista sociológico, político y filosófico para realizar una obra heterogénea cargada de simbolismos, en la que destacamos su instalación *Ritornelos laborales* presentada en el MUA en el 2007. Afín a este planteamiento presentamos a Rosana Antolí (Alcoy, 1981) quien hace una reflexión sociológica de su espacio vivencial a través de materiales efímeros como el grafito, el papel y el vídeo, mostrando una generación caracterizada por el nihilismo y la evasión. En este mismo sentido, Pablo Bellot (Alicante, 1976) reflexiona sobre el entorno a través de unos personajes que representa mediante el uso del dibujo o la pintura. Sus obras están caracterizadas por el uso del blanco y negro de una forma enérgica con altas dosis de cinismo y humor.

El vínculo que se puede establecer con el espacio habitado queda muy patente en los artistas Aurelio Ayela (Alicante, 1970) y Eduardo Infante (Gerona, 1973), dos referentes en la creación artística alicantina. Ambos han logrado establecer una íntima relación con su entorno vital que ha dejado una huella imborrable en toda su producción pictórica. En el caso de Ayela, más próximo a la abstracción, y de Infante, con una carga figurativa mayor, sus obras están llenas de colores vivos y de un uso libre del dibujo que nos transmiten una libertad

reflejo de un espíritu que absorbe y se enriquece de todo lo que le rodea. En estos artistas el espacio es vivido y experimentado como una mina de contenidos e incluso más allá de su espacio físico. En este sentido la obra de Javi Moreno (Sant Joan d'Alacant, 1982), aunque plásticamente hace un uso más tradicional del dibujo, analiza los comportamientos de los adolescentes, principalmente en Internet, para asentar un estudio sociológico de su entorno.

La experimentación pictórica es una constante en el caso de muchos artistas alicantinos. Situados en los límites de la abstracción proponemos la atrayente pintura de Mónica Jover (Alcoy, 1973), paradigma de cómo la abstracción puede relacionarse con el paisaje y llenarlo de misticismo y reminiscencias orientales. Dentro de la abstracción, la pintura se expande al espacio de la mano de Ferran Gisbert Carbonell (Alcoi, 1982) quien realiza intervenciones pictóricas en las que incorpora la corporeidad del autor. Al igual sucede con Juan Carlos Nadal (Alicante, 1966), quien hace del gesto en su pintura su seña de identidad -que incluso toma forma en sus esculturas de metal-. Trazos enérgicos y amplios que inundan el soporte pictórico reclamando el valor de la pintura y la presencia del artista. En el caso de Kribi Herál (Alicante, 1967) el gesto desaparece completamente, la pintura se presenta como un territorio de experimentación intelectual y aséptico en el que reflexiona sobre el ser humano y cómo los avances tecnológicos generan cambios en él. La idea del artista como científico parte de Luisa Pastor (Alicante, 1977) quien mantiene una línea de investigación y experimentación constante sobre la materia, su descontextualización y su capacidad como transmisor de contenidos. Estas ideas le han llevado a crear su serie *Neuronal System* en las que representa cadenas complejas de investigaciones histológicas que relaciona con el ser humano y su forma de enfrentarse con el espacio.

El contexto espacial es trabajado multidisciplinarmente por Rosalía Banet (Madrid, 1972) desde la óptica del cuerpo y la alimentación, dirigiendo su investigación artística a cuestiones sociopolíticas y medioambientales. El uso del cuerpo también es una constante en la obra de Olga Diego (Alicante, 1969) quien, a través de la performance, el dibujo y el vídeo, experimenta con su propio cuerpo para explorar nuevas perspectivas del espacio.

Esta visión del cuerpo, como campo de experimentación, es compartida con Cristina Ferrández (Alicante, 1974) quien mediante la fotografía y el vídeo trata cuestiones relacionadas con la regeneración del territorio y la conciencia natural a través del arte.

Hay artistas que se destacan por su implicación cultural más allá de su trabajo plástico, este es el caso de Juan Fuster (Elche, 1968) quien, además de mantener una línea constante de producción artística dentro de la abstracción y el collage, es director de la Mustang Art gallery en Elche, un centro expositivo comprometido que se caracteriza por su apoyo a propuestas artísticas novedosas y arriesgadas.

Un concepto más ligado a las creencias del espacio habitado es el núcleo de la obra de Susana Guerrero (Elche, 1972) quien trata conceptos como la vida, la muerte, la maternidad y la mitología, mediante el dibujo, el grabado y la escultura que carga de ironía e incluso de humor. Sobre estos mismos conceptos se cimienta la obra de Edgar Mendoza (Durango, México, 1967), donde, a través de un realismo mágico muy característico de sus orígenes, la pintura es llevada a sus límites con una destreza y una habilidad insuperables.

En esta exposición no hemos querido dejar de lado la fotografía que viene de la mano de fotógrafos como Cristina de Middel (Alicante, 1975) y Jesús Rivera (Alicante, 1981). De Middel, con una concepción más documental de la fotografía, toma como punto de partida cuestiones históricas o geográficas del espacio para explorar los usos y abusos que lo caracterizan. Por su parte, Rivera trabaja más con el concepto de espacio y vacío, estableciendo relaciones sinestésicas que articulan un diálogo entre el ser humano y la construcción del paisaje.

He intentado ser lo más breve posible ya que no considero apropiado poner demasiadas palabras a las obras de arte. Estimo que es cuestión de los artistas decidir o reclamar lo añadido a su trabajo. Aquí simplemente he escrito una sucinta introducción, a modo de presentación, para ayudar a quien se quiera asomar a este apasionante mundo del arte contemporáneo a subir el primer escalón y acercarse al trabajo de estos grandes profesionales. He de añadir que, una vez descritos los artistas,

vemos que la pintura, más próxima a la abstracción, sigue estando muy presente en la actividad creativa alicantina, en detrimento de otras técnicas tradicionales como la escultura. La fotografía, desde sus diferentes especialidades, sigue en expansión, vislumbrando nuevas posibilidades y augurando nuevos horizontes creativos. En general, hemos apreciado que si en algo se caracterizan los artistas presentados es en la multidisciplinariedad y la experimentación con que afrontan las diferentes técnicas; seguramente por el propio contexto marítimo alicantino más próximo a la exploración que al conformismo. Y con respecto a los temas tratados, constatamos que el interés por el entorno y las relaciones que guarda con el individuo está presente en muchas de las líneas de investigación de estos artistas seleccionados; de aquí la pertinencia de su selección.

Por último, me gustaría cerrar estas líneas agradeciendo y dando el protagonismo a quien se lo merece, a los artistas, que son el alma y motor del proyecto, quienes con su inestimable esfuerzo y dedicación hacen posible la realización de eventos culturales como éste. También me gustaría agradecer al Museo de la Universidad de Alicante su decidido apoyo a este tipo de propuestas que ayudan a visualizar y fortalecer el sector del arte contemporáneo. A Víctor Clemente por su colaboración artística. A Natalia Molinos por su aproximación teórica al proyecto. Y por último, y no ello menos importante, agradecer a Begoña Deltell de la galería Aural y a Jaime Pérez y Chini Manero de Parking Gallery su implicación en el proyecto y su comprometida apuesta por los artistas y el arte contemporáneo alicantino.

Por mi parte, confío que el trabajo hecho sirva para generar sinergias que apoyen y den fuerza desde todos los ámbitos al arte contemporáneo alicantino. Tengo la esperanza y la convicción de que este proyecto perdurará en el tiempo como reflejo del esfuerzo y el compromiso de grandes profesionales de una generación que hacen del arte su vida o, mejor dicho, de la vida, arte.

PARKING GALLERY

JAIME PÉREZ ZARAGOZÍ

“L’art no es deixa de consumir per falta de diners, sinó per falta de visibilitat o per desconeixement.”

1. Jaime Pérez Zaragoza i Chini Manero, socis i propietaris de la *Pàrquing Gallery*, com van ser els seus començaments en el món de l’art?

Nosaltres hem estat vinculats al món de l’art des de fa temps com a col·leccionistes d’art contemporani, sobretot d’art jove alacantí. A més jo ja havia treballat com a marxant d’alguns artistes, havia escrit textos per a exposicions, etc. Quan ens vam traslladar a viure a Alacant i va comprar-hi el local van ser els mateixos artistes els que ens van animar a muntar una galeria. En principi el local havia de servir com a garatge particular (d’ací el nom), però vam veure que realment oferia altres possibilitats més interessants, vam acceptar el repte i ací estem.

2. Ací estan, amb la força que donen els nous projectes, perquè fa relativament poc temps que funcionen com a galeria.

La nostra presentació oficial va ser l’any 2010. Ens van convidar en el centre d’art contemporani Las Cigarreras a un esdeveniment anomenat Open Galleries, on s’animava les galeries a mostrar una vegada a l’any les seues pròximes exposicions. Vam acceptar la invitació malgrat no haver inaugurat encara l’espai, només per a fer-nos conèixer i per a presentar el nostre projecte. La primera exposició la vam fer l’any 2011 amb ALC, va ser una col·lectiva d’artistes alacantins i l’organitzem anualment des de llavors. Normalment seleccionem artistes que treballen en la nos-

tra província o hi estan relacionats i convidem també a algun artista fora per a establir vincles entre professionals del sector, tant amb artistes com amb galeristes.

3. Què heu buscat amb la vostra galeria? I quins reptes us proposeu?

Bé, en el terreny personal sobretot busquem gaudir, que hi haja una bona comunicació amb els artistes i que estiguem a gust treballant, tant ells com nosaltres. Organitzar una exposició és complicat però apassionant, hi ha molt treball darrere que el públic no veu, com la documentació, la promoció, el comissariat, etc. Per tant, és imprescindible que t’agrade molt el que fas.

Des del punt de vista professional, intentem aportar un valor afegit a la ciutat. Quan em diuen que no sembla que *Pàrquing Gallery* estiga a Alacant per a mi no és un compliment, sinó quasi un insult. Enriquir el panorama cultural alacantí implica quedar-se ací i contribuir a millorar la nostra casa en lloc d’anar-nos-en fora. A Alacant hi ha coses molt interessants i el públic ens ha demostrat que ho aprecia. Som una galeria molt popular, tractem d’eliminar la barrera que tradicionalment hi ha hagut entre el públic i la galeria i que dificultava l’accés a la gent que no estava familiaritzada amb el món de l’art a pesar que li poguera agradar. No hem d’oblidar que al cap i a la fi som un comerç i ens interessa que la gent hi entre sense complexos, com ho faria a qualsevol altre tipus de local; això sí, amb la consideració

Jaime Zaragoza i Chini Manero

“Potser si es donara més suport a l’art i a la cultura, es consumirien un altre tipus de coses més enriquidores.”

que comporta el fet que estàs mostrant el treball d’una persona que mereix tot el respecte.

4. *Aleshores la seua tasca té una intenció quasi pedagògica.*

Sí, hi ha un grup fix de persones que solen acudir a aquests esdeveniments, bé per la seua relació o el seu gust per l’art, sobretot a Alacant, que no és una ciutat molt gran. No obstant això des del principi hem donat a les nostres inauguracions un aire més desenfadat, amb discjòqueis, concerts, col·laboracions per exemple amb Otra Danza, que és una companyia de dansa contemporània establida a Elx, etc. D’aquesta manera hem atret un tipus de públic que no era l’habitual i que de sobte descobreix l’exposició i es converteix en consumidor d’art. És important que la gent deixe de veure l’art com una cosa intocable. De fet jo tinc clients que m’han comprat una obra pagant 20 euros al mes, o que han acabat comprant un quadre entre uns quants com a regal de noces en lloc d’una televisió de plasma.

5. *Heu parlat d’Alacant, però com veieu el món de l’art contemporani en general?*

Hi ha hagut un canvi a nivell general sobretot en els últims cinc anys a causa de la crisi econòmica. És complicat sobretot per als artistes que ja estaven posicionats abans de la crisi, ja que no és recomanable abaixar els preus i devaluar l’obra pròpia. Potser per això es dona més suport a l’art emergent, on es pot partir de preus més assequibles.

Les galeries actualment també estan molt més obertes a les col·laboracions que abans, ha desaparegut una mica el blindatge d’artistes que treballaven amb una exclusivitat. Ara més que mai és necessari que l’obra es moga i que l’artista tinga més oportunitats de treball.

6. *El projecte “Desde dentro” ha seleccionat una sèrie d’artistes representatius del panorama actual de l’art contemporani vinculats a Alacant. Es podria parlar d’una generació d’artistes alacantins?*

Sí, crec que heu fet una bona selecció d’artistes molt representativa d’una generació, des dels nascuts al voltant del 68 fins als 80, on estan els puntals quant a dibuix, escultura, pintura, etc. En conec personalment alguns i he treballat amb uns quants. Moltes vegades ens pregunten si només treballem amb artistes alacantins, i de cap manera, el que passa és que hi ha molt de talent en aquesta terra, sobretot concentrat en aquests anys, i potser en els que arribaran.

7. *Parlant dels que arribaran, què opina de la formació en art contemporani a Alacant?*

En general en tinc una bona opinió, alguns dels artistes amb els quals treballem s’han format ací. Durant les Residències a Quemarropa, que van tenir lloc en el nostre local aquest estiu, la UMH va presentar el seu màster en Producció Artística i vam parlar de la possibilitat de fer algun tipus de col·laboració amb la Universitat, fins i tot d’anar a la Facultat de Belles Arts a veure obres d’estudiants. Al cap i a la fi, trobar nous talents forma part del nostre treball.

8. *En els últims anys han aparegut nous centres i se n’han reformat d’altres en el context cultural alacantí. Què opina de la situació de l’art contemporani, la seua gestió i visibilitat a Alacant?*

Hi ha molt bones iniciatives privades, gent que es mou al marge del circuit del públic i estan donant bastant vida a la ciutat. Quant a la gestió de les sales públiques, excepte casos puntuals, és una llàstima que no sempre haja sigut adequada. És molt important tenir clara la identitat d’un espai i mantenir una coherència en la programació. Per exemple, hi ha centres d’art contemporani que de vegades inclouen en la programació esdeveniments o mostres que no tenen res a veure amb la cultura contemporània i creen confusió, donen una sensació de dispersió i d’incoherència que va en perjudici de la imatge de la sala i de la ciutat. Per a aquestes coses es podria utilitzar un altre tipus d’espais, que n’hi ha.

9. *Des d’una visió utòpica, què es podria fer per a millorar el sector de l’art contemporani a Alacant?*

Els espais privats fem la nostra tasca, però és imprescindible el suport que els artistes puguen rebre de les institucions i que a actualment em sembla insuficient. Es tracta de donar suport a projectes, encara que siga mitjançant subvencions, certàmens, com es vulga, perquè tampoc cal oblidar que la cultura aporta sempre un valor afegit a una ciutat. La tasca del MUA és interessant, per exemple amb aquesta exposició d’artistes alacantins que fareu, o amb la col·laboració amb l’Institut Juan Gil-Albert en les Trobades d’Art Contemporani, que cada any presenta obres de gran qualitat. És cert que Alacant és una plaça complicada, té la part bona i la dolenta d’una ciutat petita, però la tasca pedagògica de les institucions és fonamental. L’art no es deixa de consumir per falta de diners, sinó per falta de visibilitat o per desconeixement. Malgrat la crisi encara es venen objectes de consum que no constitueixen una necessitat real. Potser si es donara més suport a l’art i a la cultura, es consumirien un altre tipus de coses més enriquidores. Nosaltres almenys continuem treballant en aquest sentit.

PARKING GALLERY

JAIME PÉREZ ZARAGOZÍ

“El arte no se deja de consumir por falta de dinero, sino por falta de visibilidad o por desconocimiento.”

1. Jaime Pérez Zaragoza y Chini Manero, socios y propietarios de la Parking Gallery. ¿Cómo fueron sus comienzos en el mundo del arte?

Nosotros hemos estado vinculados al mundo del arte desde hace tiempo como coleccionistas de arte contemporáneo, sobre todo de arte joven alicantino. Además yo ya había trabajado como marchante de algunos artistas, había escrito textos para exposiciones, etc. Cuando nos trasladamos a vivir a Alicante y compramos el local fueron los mismos artistas los que nos animaron a montar una galería. En principio el local iba a servir como garaje particular (de ahí el nombre), pero vimos que realmente ofrecía otras posibilidades más interesantes, aceptamos el reto y aquí estamos.

2. Aquí están, con la fuerza que dan los nuevos proyectos, porque llevan relativamente poco tiempo funcionando como galería.

Nuestra presentación oficial fue en 2010. Nos invitaron en el Centro de Arte Contemporáneo Las Cigarreras a un evento llamado Open Galerías, donde se instaba a las galerías a mostrar una vez al año sus próximas exposiciones. Aceptamos la invitación a pesar de no haber inaugurado todavía el espacio, sino solamente para darnos a conocer y para presentar nuestro proyecto. La primera exposición la hicimos en 2011 con ALC, que fue una colectiva de artistas alicantinos y que venimos realizando anualmente desde entonces. Normalmente seleccionamos artistas

que trabajan o están relacionados con nuestra provincia e invitamos también a algún artista foráneo para establecer vínculos entre profesionales del sector, tanto con artistas como con galeristas.

3. ¿Qué han buscado con su galería? ¿Qué retos se proponen?

Bueno, a nivel personal sobre todo buscamos disfrutar, que haya una buena comunicación con los artistas y que estemos a gusto trabajando tanto ellos como nosotros. Organizar una exposición es algo duro pero apasionante, hay mucho trabajo detrás que el público no ve, desde la documentación, la promoción, el comisariado, etc., por lo tanto es imprescindible que te guste mucho lo que haces.

Desde el punto de vista profesional, intentamos aportar un valor añadido a la ciudad. Cuando me dicen que no parece que Parking Gallery esté en Alicante para mí no es un cumplido, sino casi un insulto. Enriquecer el panorama cultural alicantino pasa por quedarse aquí y contribuir a mejorar nuestra casa en lugar de irnos fuera. En Alicante hay cosas muy interesantes y el público nos ha demostrado que lo aprecia. Somos una galería muy popular, tratamos de eliminar esa barrera que tradicionalmente ha habido entre el público y la galería y que dificultaba el acceso a la gente que no estaba familiarizada con el mundo del arte a pesar de que le pudiera gustar. No debemos olvidar que al fin y al cabo somos un comercio y nos interesa que la gente entre sin complejos, como lo haría a

Jaime Zaragoza y Chini Manero

“Tal vez si se apoyara más el arte y la cultura se consumirían otro tipo de cosas más enriquecedoras”

cualquier otro tipo de local; eso sí, con la consideración que conlleva el hecho de que estás mostrando el trabajo de una persona que merece todo el respeto.

4. Entonces su labor tiene una intención casi pedagógica.

Sí, hay un grupo fijo de personas que suelen acudir a estos eventos, bien por su relación o su gusto por el arte, sobre todo en Alicante, que no es una ciudad muy grande. Sin embargo desde el principio le hemos dado a nuestras inauguraciones un aire más desenfadado, con disc jockeys, conciertos, colaboraciones por ejemplo con “Otra Danza”, que es una compañía de danza contemporánea afincada en Elche, etc. De ese modo hemos ido atrayendo a un tipo de público que no era el habitual y que de repente descubre la exposición y se convierten en consumidores de arte. Es importante que la gente deje de ver el arte como algo intocable. De hecho yo tengo clientes que me han comprado obra pagando 20 euros al mes, o que han acabado comprando un cuadro entre varios como regalo de bodas en lugar de una televisión de plasma.

5. Nos ha hablado de Alicante, pero ¿Cómo ve el mundo del arte contemporáneo en general?

Ha habido un cambio a nivel general sobre todo en los últimos 5 años debido a la crisis económica. Está siendo complicado sobre todo para los artistas que ya estaban posicionados antes de la crisis, ya que no es recomendable bajar los precios y devaluar la propia obra. Tal vez por eso se está apoyando más el arte emergente donde se puede partir de precios más asequibles.

Las galerías hoy día también están mucho más abiertas a las colaboraciones que antes, ha desaparecido un poco el blindaje de artistas que trabajaban con una exclusividad. Ahora más que nunca es necesario que la obra se mueva y que el artista tenga más oportunidades de trabajo.

6. El proyecto Desde dentro ha seleccionado a una serie de artistas representativos del panorama actual del arte contemporáneo vinculados a Alicante ¿Se podría hablar de una generación de artistas alicantinos?

Sí, creo que habéis hecho una buena selección de artistas muy representativa de una generación, desde los nacidos alrededor del 68 hasta los 80 donde están los puntales en cuanto a dibujo, escultura, pintura, etc. Conozco personalmente y he trabajado con algunos de ellos. Muchas veces nos preguntan si solamente trabajamos con artistas alicantinos, y para nada, lo que pasa es que hay mucho talento en esta tierra, sobre todo concentrado en esos años, y tal vez en los que están por llegar.

7. Hablando de los que están por llegar ¿Qué opina de la formación en Arte Contemporáneo en Alicante?

En general tengo buena opinión, algunos de los artistas con los que trabajamos se han formado aquí. Durante las Residencias A Quemarropa, que tuvieron lugar en nuestro local este verano, la UMH presentó su Master en Producción Artística y estuvimos hablando de la posibilidad de hacer algún tipo de colaboración con la universidad, incluso de ir a la facultad de Bellas Artes a ver obra de estudiantes, al fin y al cabo encontrar nuevos talentos forma parte de nuestro trabajo.

8. En los últimos años han aparecido nuevos centros y se han reformado otros en el contexto cultural alicantino ¿Qué opina de la situación del arte contemporáneo, su gestión y visibilidad en Alicante?

Hay muy buenas iniciativas privadas, gente que se está moviendo al margen del circuito de lo público y están dando bastante vida a la ciudad. En cuanto a la gestión de las salas públicas, salvo casos puntuales, es una lástima que no siempre haya sido adecuada. Es muy importante tener clara la identidad de un espacio, manteniendo una coherencia en la programación. Por ejemplo, hay centros de arte contemporáneo que a veces incluyen en su programación eventos o muestras que no tienen que ver con la cultura contemporánea y crean confusión dando una sensación de dispersión y de incoherencia que va en perjuicio de la imagen de la sala y de la ciudad. Para esas cosas se podrían utilizar otro tipo de espacios, que los hay.

9. Desde una visión utópica ¿Qué se podría hacer para mejorar el sector del arte contemporáneo en Alicante?

Los espacios privados hacemos nuestra labor, pero es imprescindible el apoyo que los artistas puedan recibir de las instituciones, y que a día de hoy me parece insuficiente. Se trata de apoyar proyectos, aunque sea a través de subvenciones, de certámenes, como se quiera, porque tampoco hay que olvidar que la cultura siempre aporta un valor añadido a una ciudad. La labor del MUA es interesante, por ejemplo con esta exposición de artistas alicantinos que vais a hacer, o con la colaboración con el Instituto Juan Gil Albert en los Encuentros de Arte Contemporáneo, que cada año presenta obras de gran calidad. Es cierto que Alicante es una plaza complicada, tiene lo bueno y lo malo de una ciudad pequeña, pero la labor pedagógica de las instituciones es fundamental. El arte no se deja de consumir por falta de dinero, sino por falta de visibilidad o por desconocimiento. A pesar de la crisis se siguen vendiendo objetos de consumo que no constituyen una necesidad real. Tal vez si se apoyara más el arte y la cultura se consumirían otro tipo de cosas más enriquecedoras. Nosotros por lo menos seguimos trabajando en ese sentido.

“Cal seguir treballant en la línia d'educar perquè tots puguem participar i gaudir de l'art com a ciutadans”

1. *Artista, docent, galerista, gestora i comissària. Quan va començar la seua trajectòria en l'art contemporani de forma professional?*

Jo diria que he estat tota la vida en el món de l'art, treballant des de totes les facetes que has comentat, compaginant sovint algunes d'elles. Per exemple, a més de la meua activitat artística i docent, a finals dels 90 vaig muntar *Espiral* una associació d'artistes plàstics on organitzàvem certàmens, cursos, festivals, xarrades sobre art contemporani, etc. Va ser una època molt activa. La meua trajectòria en la gestió com a tal va començar en 1991 quan des de la Politècnica de València em van proposar coordinar el muntatge i el comissariat d'una exposició en l'Institut de la Dona d'Alacant, on vaig continuar treballant fins al 99. Posteriorment des de l'associació presentem un projecte per a gestionar el Centre 14, on sempre treballem intentant mantenir-nos independents de possibles compromisos polítics. Allí es va fer la primera convocatòria d'art jove que es donava a la Comunitat Valenciana, anomenada Propostes i que encara continua en actiu, i també va ser allí on alguns dels artistes que participen en Des de Dins van exposar per primera vegada.

2. *La seua galeria Aural ha sigut pionera i tot un referent del sector de*

l'art contemporani a Alacant. Què ha buscat amb la seua galeria? I quins reptes es proposa?

El nostre objectiu és la internacionalització, eixir de les nostres fronteres i donar la possibilitat als nostres artistes de ser coneguts fora, establint xarxes de contacte que eviten l'aïllament al que ens hem vist sotmesos durant molts anys a causa del maltractament que s'ha donat a l'art espanyol, fins i tot per part de nosaltres mateixos. No hi ha més que veure la pròxima edició d'ARCO, on s'ha reduït notablement la participació de les galeries espanyoles. Moltes han anat desapareixent fins i tot entre les pioneres. Això significa que amb prou faenes hi haurà presència d'artistes espanyols en ARCO, i això va en perjudici de l'art nacional.

Nosaltres pretenem anar del local al global, mostrant obra d'artistes de totes les nacionalitats, però per descomptat defensant també el nostre. Ens agrada treballar estretament amb els creadors, actuant com a galeria de projectes de manera que ells puguen desenvolupar el seu treball físicament i puguem veure les seues noves propostes, la seua forma de treball, etc. i seguir funcionant amb projectes institucionals, amb altres galeries o amb fires. Sobretot ens interessa obrir mercat en l'exterior ja que ací les col·leccions són molt escasses. Hi va

Begoña Deltell. Foto: P. Rubio

“Em sembla fonamental bandejar el mite que l'art és alguna cosa intocable”

haver una època en la qual es va vendre la idea que el mercat de l'art era molt pròsper a Espanya però no és així, en realitat ha sigut una bombolla semblant a la immobiliària.

3. *Des d'aquesta perspectiva que li dóna la seua presència en el context internacional, com veu el món de l'art contemporani en general?*

Malgrat el que puga semblar, estem en un moment molt positiu perquè les crisis generen sempre posicionaments, anàlisis, reflexió, distrauen menys de l'essencial enfront d'altres períodes de bonança econòmica on es tendeix més a la superficialitat. També s'estimula l'enginy, ja que és necessari expressar el màxim amb el mínim de mitjans, i això és bo; jo sempre he dit que l'art es pot concentrar en una simple imatge i que el bon artista treballa malgrat el seu entorn. Per tant estem vivint una època molt creativa i també de revisió del passat, jo diria que a nivell internacional s'està tornant la mirada al segle XX, que hi ha una necessitat d'anàlisi de l'anterior per a conèixer millor el nostre present.

4. *Sent una professional en actiu com ha vist l'evolució de l'art jove alacantí?*

Quant a qualitat s'ha mantingut estable, però ara hi ha més dispersió, no hi ha res que aglutine, un focus o lloc de trobada com Matadero o la Casa Encendida a Madrid, iniciatives que propicien que es vagen creant col·lectius o viviers d'artistes. Hi ha un apartat en Matadero que han destinat a un co-working artístic. Si ací hi haguera un lloc que facilitara aquest tipus de trobades potser els artistes es coneixerien més entre ells, però en aquest moment estan molt disgregats. En el seu moment la galeria Aural sí que d'alguna manera va facilitar que això succeïra. Es va crear un fòrum d'art contemporani on diàriament acudien 60 persones i convidàvem gent de fora. Aquest tipus d'accions que es generaven des dels mateixos artistes d'una manera independent propiciaven que es poguera parlar de qualsevol tema amb total llibertat. Però aquesta labor avui dia no es dóna, i és una llàstima perquè els artistes de les noves generacions estan fent obra molt potent, i fins i tot són més oberts a nivell de mitjans i de llenguatge que els seus predecessors. Sens dubte són una generació de la informació, de les xarxes socials, i això s'evidencia en el seu discurs. En aquest sentit es nota molt la influència de la globalització.

5. *El projecte Des de Dins ha seleccionat una sèrie d'artistes representatius del panorama actual de l'art contemporani vinculats a Alacant. Es podria parlar d'una generació d'artistes alacantins?*

Com he apuntat anteriorment, el final dels 80 va ser un moment de gran activitat artística i cultural a Alacant. Alguns dels artistes que participen en Des de Dins són els que en aquella època van estar en el Centre 14 i després en Aural. La veritat és que sí que considere que podem parlar d'una generació, que va ser el grup que aglutinem en la galeria quan obrim al voltant de l'any 2001 i que són pràcticament els que heu seleccionat en aquesta ocasió. Gent molt creativa i activa, amb una gran capacitat intel·lectual i molt preparats. Més de la meitat dels quals estan ací formaven part d'aquell grup tan interessant al que podem afegir els que han desenvolupat la seua trajectòria professional fora que també estan representats en aquesta exposició, on a més jo diria que quasi tots es coneixen entre ells. Són artistes que van nàixer en l'últim terç del segle XX i que estan en un moment important de la seua trajectòria artística, que tal vegada no han desenvolupat el seu treball fora adequadament per falta d'oportunitats o perquè senzillament han sigut fidels a aquesta ciutat i han apostat per crear i viure ací, però també necessiten un suport, ja que es tracta de professionals que generen cultura.

6. *Què opina de la formació en art contemporani a Alacant?*

A nivell del ciutadà, incloent gestors, és en general insuficient. Les limitacions vénen perquè hi ha un mal enteniment de l'art contemporani. Tenim molt costum de consumir música, literatura, cinema, però l'art contemporani no entra perquè no entenem el que veiem, i és una cosa a la qual no es posa remei. L'educació no està per la faena, és molt deficient des del nivell d'infantil fins al preuniversitari i el ciutadà tampoc es preocupa d'intentar cobrir aquesta mancança.

Quant a la formació a nivell oficial, la facultat de Belles Arts d'Altea està deixada, no té cap presència ni repercuteix en la província, ni tan sols a Altea. Hi ha una falta de visibilitat, no hi ha accions ni llocs de reunió d'artistes on puguen fer exposicions, ni residències artístiques, no hi ha res generat per i per als alumnes. La Universitat d'Alacant va perdre fa anys l'ocasió de tenir la facultat de Belles Arts, i jo crec

que hauria sigut un lloc molt més adequat perquè hauria fet evolucionar tota la universitat, ja que els artistes incideixen, intervenen, actuen, són sempre motors de canvi i pensament. En la Universitat de València hi ha molt moviment en part perquè tenen la facultat de Belles Arts, i a més tenen un patrimoni d'art contemporani amb obres comprades directament a alumnes que avui dia són artistes consagrats i internacionals.

7. *En els últims anys han aparegut nous centres i s'han reformat uns altres en el context cultural alacantí. Què opina de la situació de l'art contemporani, la seua gestió i visibilitat a Alacant?*

Desgraciadament els nostres gestors no tenen el coneixement suficient per a saber el que tenen entre mans i sobretot per a saber que no són amos dels espais públics, sinó que aquests són centres per als ciutadans.

Fruit de la crisi i d'aquesta falta de suport institucional estan apareixent a Alacant espais nous gestionats des de l'àmbit privat que responen a la falta d'oferta cultural de qualitat. És el millor que podria succeir donada la situació. Vivim en una ciutat molt còmoda on tenim sol, bona temperatura, la ciutat és xicoteta, agradable, i no necessitem gran cosa per a viure bé, per tant no hi ha grans iniciatives perquè tampoc es percep que n'hi haja una demanda clara. No s'ha pensat en la ciutat, no s'ha elaborat un pla estratègic per a saber què volem d'ella a nivell urbanístic, estètic, polític en general com a ciutadans. Jo també faig ciutat amb el meu espai, igual que ho fan Mistos o L'Espai per nomenar dues iniciatives privades. Si hi haguera una xarxa cultural sòlida a Alacant es generaria més riquesa per a la ciutat. Ara per exemple s'està organitzant Aperto València, que reuneix totes les galeries de la Comunitat Valenciana, però com s'organitza un itinerari de visita a exposicions en un sol dia des de València a Alacant o Castelló? És impossible; per tant aquest projecte està centralitzat a València, i els altres ens quedem fora. Si nosaltres no generem un nucli d'iniciatives entorn de la cultura i l'art que pugua propiciar una activitat similar, difícilment podrem tenir una convocatòria de visitants. Per tant com més iniciatives de qualitat hi haja, millor, siguen públiques o privades. Són interessants projectes com Photo Alc, que es va fer l'any passat i tornen enguany. Hi ha una idea de generar un projecte comú amb PhotoEspanya i volem que tal vegada des del MUA, el MACA, etc, s'unisquen a la iniciativa i es pugua establir una seu

de PhotoEspanya a Alacant. Si aconseguim aquesta unió i una seu ací la gent vindria a Alacant a veure exposicions de qualitat, i això ens donaria prestigi com a ciutat. Al ciutadà cal animar-lo que emprenga iniciatives i hem d'unir-nos i ajudar-nos entre tots.

8. *Des d'una visió utòpica, què es podria fer per a millorar el sector de l'art contemporani a Alacant?*

Cal seguir treballant en la línia d'educar perquè tots puguem participar i gaudir de l'art com a ciutadans, no solament en les galeries, sinó en els museus i les sales que es mantenen amb diners públics. I per descomptat em sembla fonamental bandejar el mite que l'art és alguna cosa intocable o excessivament car. Aquesta labor pedagògica no es va fer abans i ara s'utilitza la crisi com una excusa en moltes ocasions per a no recolzar determinades coses com s'hauria de, entre elles la cultura.

Hi ha excepcions puntuals, però no s'han consolidat en el temps i no han generat un pòsit ni han sigut reveladores a l'hora de crear una sensibilització.

Sí que tenim espais públics, com el MUA, per exemple, la trajectòria del qual ha sigut en ocasions molt interessant, encara que pense que està passant pel seu pitjor moment. Jo crec que com a museu té l'obligació de destinar uns diners a la gestió, als artistes, els comissaris, les publicacions i la recerca.

Hi ha altres espais, com Las Cigarreras, que és un Centre de Cultura Contemporània que està desapropiat. És un espai de producció on no es produeix, es lloguen o es presten els espais en moltes ocasions per a mostres o esdeveniments que no tenen res a veure amb la cultura contemporània. És un exemple de com es perverteixen els objectius, paràmetres i principis pels quals es generen els projectes, que perden tot el sentit. No es consolida tampoc la programació amb un grau de qualitat a nivell expositiu perquè no hi ha un projecte clar, les dates es canvien, se subjecten a exposicions que vénen de fora, es menysprea els artistes en favor d'imperatius que vénen d'altres instàncies... Una sala com la Llotja, per exemple, no està tenint el degut respecte i tracte quan està en primera línia de la ciutat, o el Centre Municipal de les Arts on ocorre una cosa similar, l'ús que se li dóna al Castell de Santa Bàrbara on s'exposen coses de la qualitat dels Clicks de Famobil... és una ciutat i una cultura d'usar i tirar, on s'atrau a una classe de turisme que no ens convé. Per tant com a ciutadans hem de tenir un paper actiu, exigir al polític i seguir insistint, perquè si no demanem no se'ns donarà.

GALERÍA AURAL BEGOÑA DELTELL

“Hay que seguir trabajando en la línea de educar para que todos podamos participar y disfrutar del arte”

1. *Artista, docente, galerista, gestora y comisaria ¿Cuándo comenzó su trayectoria en el arte contemporáneo de forma profesional?*

Yo diría que llevo toda la vida en el mundo del arte, trabajando desde todas las facetas que has comentado, compaginando a menudo algunas de ellas. Por ejemplo, además de mi actividad artística y docente, a finales de los 90 monté *Espiral* una asociación de artistas plásticos donde organizábamos certámenes, cursos, festivales, charlas sobre arte contemporáneo, etc. Fue una época muy activa.

Mi trayectoria en la gestión como tal comenzó en 1991 cuando desde la Politécnica de Valencia me propusieron coordinar el montaje y el comisariado de una exposición en el Institut de la Dona de Alicante, donde continué trabajando hasta el 99. Posteriormente desde la asociación presentamos un proyecto para gestionar el Centro 14, donde siempre trabajamos intentando mantenernos independientes de posibles compromisos políticos. Allí se hizo la primera convocatoria de arte joven que se daba en la Comunidad Valenciana, llamada Propuestas y que todavía continúa en activo, y también fue allí donde algunos de los artistas que participan en *Desde Dentro* expusieron por primera vez.

2. *Su galería Aural ha sido pionera y todo un referente del sector del arte contemporáneo en Alicante. ¿Qué ha*

buscado con su galería? y ¿Qué retos se propone?

Nuestro objetivo es la internacionalización, salir de nuestras fronteras y dar la posibilidad a nuestros artistas de ser conocidos fuera, estableciendo redes de contacto que eviten el aislamiento al que nos hemos visto sometidos durante muchos años debido al maltrato que se ha dado al arte español, incluso por parte de nosotros mismos. No hay más que ver la próxima edición de ARCO donde se ha reducido notablemente la participación de las galerías españolas. Muchas han ido desapareciendo incluso entre las pioneras. Eso significa que apenas habrá presencia de artistas españoles en ARCO, y eso va en perjuicio del arte nacional.

Nosotros pretendemos ir de lo local a lo global, mostrando obra de artistas de todas las nacionalidades, pero por supuesto defendiendo también lo nuestro. Nos gusta trabajar estrechamente con los creadores, actuando como galería de proyectos de manera que ellos puedan desarrollar su trabajo físicamente y podamos ver sus nuevas propuestas, su forma de trabajo, etc. y seguir funcionando con proyectos institucionales, con otras galerías o con ferias. Sobre todo nos interesa abrir mercado en el exterior ya que aquí las colecciones son muy escasas. Hubo una época en la que se vendió la idea de que el mercado del arte era muy boyante en España

Begoña Deltell. Foto: P. Rubio

“Me parece fundamental desterrar el mito de que el arte es algo intocable”

pero no es así, en realidad ha sido una burbuja parecida a la inmobiliaria.

3. Desde esa perspectiva que le da su presencia en el contexto internacional ¿Cómo ve el mundo del arte contemporáneo en general?

A pesar de lo que pueda parecer, estamos en un momento muy positivo porque las crisis generan siempre posicionamientos, análisis, reflexión, distraen menos de lo esencial frente a otros periodos de bonanza económica donde se tiende más a la superficialidad. También se estimula el ingenio, ya que es necesario expresar el máximo con el mínimo de medios, y esto es bueno; yo siempre he dicho que el arte se puede concentrar en una simple imagen y que el buen artista trabaja a pesar de su entorno. Por lo tanto estamos viviendo una época muy creativa y también de revisión del pasado, yo diría que a nivel internacional se está volviendo la mirada al siglo XX, que hay una necesidad de análisis de lo anterior para conocer mejor nuestro presente.

4. Siendo una profesional en activo ¿cómo ha visto la evolución del arte joven alicantino?

En cuanto a calidad se ha mantenido estable, pero ahora hay más dispersión, no hay nada que aglutine, un foco o lugar de encuentro como Matadero o la Casa Encendida en Madrid, iniciativas que propicien que se vayan creando colectivos o viveros de artistas. Hay un apartado en Matadero que han destinado a un co-working artístico. Si aquí hubiese un lugar que facilitase ese tipo de encuentros a lo mejor los artistas se conocerían más entre ellos, pero en este momento están muy disgregados. En su día la galería Aural sí que de alguna manera facilitó que esto sucediera. Se creó un foro de arte contemporáneo donde diariamente acudían 60 personas e invitábamos a gente de fuera. Ese tipo de acciones que se generaban desde los propios artistas de una manera independiente propiciaban que se pudiera hablar de cualquier tema con total libertad. Pero esa labor hoy día no se da, y es una lástima porque los artistas de las nuevas generaciones están haciendo obra muy potente, e incluso son más abiertos a nivel de medios y de lenguaje que sus predecesores. Sin duda son una generación de la información, de las redes sociales, y eso se evidencia en su discurso. En ese sentido se nota mucho la influencia de la globalización.

5. El proyecto Desde dentro ha seleccionado a una serie de artistas representativos del panorama actual

del arte contemporáneo vinculados a Alicante ¿Se podría hablar de una generación de artistas alicantinos?

Como he apuntado anteriormente, el final de los 80 fue un momento de gran actividad artística y cultural en Alicante. Algunos de los artistas que participan en Desde Dentro son los que en esa época estuvieron en el Centro 14 y después en Aural. La verdad es que sí que considero que podemos hablar de una generación, que fue el grupo que aglutinamos en la galería cuando abrimos alrededor del año 2001 y que son prácticamente los que habéis seleccionado en esta ocasión. Gente muy creativa y activa, con una gran capacidad intelectual y muy preparados. Más de la mitad de los que están aquí formaban parte de ese grupo tan interesante al que podemos añadir los que han desarrollado su trayectoria profesional fuera que también están representados en esta exposición, donde además yo diría que casi todos se conocen entre ellos. Son artistas que nacieron en el último tercio del siglo XX y que están en un momento importante de su trayectoria artística, que tal vez no han desarrollado su trabajo fuera adecuadamente por falta de oportunidades o porque sencillamente han sido fieles a esta ciudad y han apostado por crear y vivir aquí, pero también necesitan un apoyo, ya que se trata de profesionales que generan cultura.

6. ¿Qué opina de la formación en Arte Contemporáneo en Alicante?

A nivel del ciudadano, incluyendo gestores, es en general insuficiente. Las limitaciones vienen porque hay un mal entendimiento del arte contemporáneo. Tenemos mucha costumbre de consumir música, literatura, cine, pero el arte contemporáneo no entra porque no entendemos lo que vemos, y es algo a lo que no se pone remedio. La educación no está por la labor, es muy deficiente desde el nivel de infantil hasta el preuniversitario y el ciudadano tampoco se preocupa de intentar cubrir esa carencia. En cuanto a la formación a nivel oficial, la facultad de Bellas Artes de Altea está dejada, no tiene ninguna presencia ni repercute en la provincia, ni siquiera en Altea. Hay una falta de visibilidad, no hay acciones ni lugares de reunión de artistas o donde puedan hacer exposiciones, ni residencias artísticas, no hay nada generado por y para los alumnos. La Universidad de Alicante perdió hace años la ocasión de tener la facultad de Bellas Artes, y yo creo que hubiera sido un sitio mucho más adecuado porque hubiera hecho evolucionar a toda la universidad, ya que los artistas

inciden, intervienen, actúan, son siempre motores de cambio y pensamiento. En la Universidad de Valencia hay mucho movimiento en parte porque tienen la facultad de Bellas Artes, y además tienen un patrimonio de arte contemporáneo con obras compradas directamente a alumnos que hoy día son artistas consagrados e internacionales.

7. En los últimos años han aparecido nuevos centros y se han reformado otros en el contexto cultural alicantino ¿Qué opina de la situación del arte contemporáneo, su gestión y visibilidad en Alicante?

Desgraciadamente nuestros gestores no tienen el conocimiento suficiente para saber lo que manejan entre manos y sobre todo para saber que no son dueños de los espacios públicos, sino que éstos son centros para los ciudadanos. Fruto de la crisis y de esta falta de apoyo institucional están apareciendo en Alicante espacios nuevos gestionados desde lo privado que responden a la falta de oferta cultural de calidad. Es lo mejor que podría suceder dada la situación. Vivimos en una ciudad muy cómoda donde tenemos sol, buena temperatura, la ciudad es pequeña, agradable, y no precisamos gran cosa para vivir bien, por lo tanto no hay grandes iniciativas porque tampoco se percibe que haya una demanda clara de ellas. No se ha pensado en la ciudad, no se ha elaborado un plan estratégico para saber qué queremos de ella a nivel urbanístico, estético, político en general como ciudadanos. Yo también hago ciudad con mi espacio, al igual que lo hacen Mistos o L'Espai por nombrar dos iniciativas privadas. Si hubiera una red cultural sólida en Alicante se generaría más riqueza para la ciudad. Ahora por ejemplo se está organizando Aperto Valencia, que reúne todas las galerías de la Comunidad Valenciana, pero ¿cómo se organiza un itinerario de visita a exposiciones en un sólo día desde Valencia a Alicante o Castellón?. Es imposible, por lo tanto este proyecto está centralizado en Valencia, y los demás nos quedamos fuera. Si nosotros no generamos un núcleo de iniciativas en torno a la cultura y al arte que pueda propiciar una actividad similar, difícilmente podremos tener una convocatoria de visitantes, por lo tanto cuantas más iniciativas de calidad haya mejor, sean públicas o privadas. Son interesantes proyectos como Photo Alc, que se hizo el año pasado y vuelven este año. Hay una idea de generar un proyecto común con PhotoEspaña y queremos que tal vez desde el MUA, el MACA, etc, se unan a la iniciativa y se pueda establecer una sede de PhotoEspaña en Alicante. Si conseguimos esa unión y una sede aquí la gente vendría a Alicante a ver exposiciones de cali-

dad, y eso nos daría prestigio como ciudad. Al ciudadano hay que animarle a que emprenda iniciativas y debemos unirnos y ayudarnos entre todos.

8. Desde una visión utópica ¿Qué se podría hacer para mejorar el sector del arte contemporáneo en Alicante?

Hay que seguir trabajando en la línea de educar para que todos podamos participar y disfrutar del arte como ciudadanos, no sólo en las galerías, sino en los museos y las salas que se mantienen con dinero público. Y por supuesto me parece fundamental desterrar el mito de que el arte es algo intocable o excesivamente caro. Esa labor pedagógica no se hizo antes y ahora se utiliza la crisis como una excusa en muchas ocasiones para no apoyar determinadas cosas como se debería, entre ellas la cultura. Hay excepciones puntuales, sin embargo no se han consolidado en el tiempo y no han generado un poso ni han sido reveladoras a la hora de crear una sensibilización. Sí que tenemos espacios públicos como el MUA por ejemplo cuya trayectoria ha sido en ocasiones muy interesante, aunque pienso que está pasando por su peor momento. Yo creo que como museo tiene la obligación de destinar un dinero a la gestión, a los artistas, los comisarios, las publicaciones y la investigación. Hay otros espacios como Las Cigarreras, que es un Centro de Cultura Contemporánea que está desaprovechado. Es un espacio de producción donde no se produce, se alquilan o se prestan los espacios en muchas ocasiones para muestras o eventos que no tienen nada que ver con la cultura contemporánea. Es un ejemplo de cómo se pervierten los objetivos, parámetros y principios por los que se generan los proyectos, que pierden todo el sentido. No se consolida tampoco la programación con un grado de calidad a nivel expositivo porque no hay un proyecto claro, las fechas se cambian, se sujetan a exposiciones que vienen de fuera, se menosprecia a los artistas en favor de imperativos que vienen de otras instancias... Una sala como La Lonja, por ejemplo no está teniendo el debido respeto y trato cuando está en primera línea de la ciudad, o el Centro Municipal de las Artes donde ocurre otro tanto, el uso que se le da al Castillo de Santa Bárbara donde se exponen cosas de la calidad de los Clicks de Famobil... es una ciudad y una cultura de usar y tirar, donde se atrae a una clase de turismo que no nos conviene. Por lo tanto como ciudadanos debemos tener un papel activo, exigir al político y seguir insistiendo porque si no pedimos, no se nos dará.

ENTRE EL DESENCANTAMENT DE LA QUOTIDIANITAT I LA RETENCIÓ DE L'INSTANT MÀGIC INFANTIL. ART ACTUAL ALACANTÍ, LA GENERACIÓ DE LA GLOBALITZACIÓ

NATALIA MOLINOS NAVARRO

“Els artistes, en qualsevol latitud, tenen avui com a tasca imaginar el que podria ser la primera cultura autènticament mundial.”

Nicolas Bourriard¹

És difícil jutjar un artista per una peça o fins i tot per una sola exposició. El que veiem en un moment donat no és més que un instant en la producció vital d'un creador. Cal avaluar la trajectòria completa, èxits i fracassos inclosos –que no són, a voltes, més que els incipients passos de posteriors assoliments–, per a comprendre realment la seua línia de treball. Valorar el treball d'un conjunt concret d'artistes, com la que aquesta ocasió representa, trobar el seu significat com a grup i com a generació localitzada en el nostre àmbit geogràfic és tal vegada una gosadia, però un interessant acostament a una realitat plàstica que ens envolta.

Dinou són els artistes triats en aquesta mostra: **Milagros Angelini, Rosana Antolí, Aurelio Ayela, Rosalía Banet, Pablo Bellot, Cristina de Middel, Olga Diego, Cristina Ferrández, Juan**

Fuster, Ferran Gisbert, Susana Guerrero, Kribi Heral, Eduardo Infante, Mónica Jover, Edgar Mendoza, Javi Moreno, Juan Carlos Nadal, Luisa Pastor i Jesús Rivera. Nascuts entre 1966, el més gran, i 1982, el més jove. Uns, naturals de la terreta però que actualment viuen lluny; uns altres que van viatjar però es van radicar finalment ací; uns altres més són alacantins d'adopció, extrapolació lògica en l'art del que ocorre a nivell social.

Quins trets tenen en comú com a grup?, quins podem estimar com a específics de l'art que es fa a Alacant?, quins estan d'acord amb l'art que es fa en la resta del planeta? És aquesta una primera generació alacantina dins del gran fenomen mundial de la globalització i la cibercultura, immersa en l'hipercapitalisme, la hipertecnologia, l'hiperindividualisme i l'hiperconsum²- que dona a l'ar-

tista una gran llibertat creativa però que també supedita la seua subsistència a les tendències del mercat.

La gran facilitat actual per a estar informat en el que ocorre en qualsevol part –sempre que s'estiga connectat tecnològicament– permet en un clic virtual visitar allò que considerem interessant, curios, *trendy*... el món s'ha tornat xicotet a força de pantallades³... és impossible mantenir-se aliè a les influències que parteixen des de les xarxes socials o els mitjans de comunicació, especialment els provinents del món anglosaxó i, d'una forma més àmplia, de l'occidental. Rosana Antolí i Cristina de Middel resideixen actualment a la Gran Bretanya; Juan Fuster es va formar als Estats Units; Edgar Mendoza és originari de Mèxic; Milagros Angelini, encara que viu des de molt jove a Alacant, procedeix de l'Argentina. Quasi tots els altres artistes d'aquesta selecció han passat per una experiència exterior, generalment a través de beques o premis, que inevitablement els ha fet –per a bé i para malacostar-se més a altres cultures i plàstiques... i han tornat després a les seues arrels, incorporant l'“altre” al seu quefer artístic. Es tracta d'una generació que posseeix una mirada multicultural en lògica resposta a un món globalitzat.

Un altre tret que uneix a aquest grup és el seu accés a estudis superiors o escoles tècniques especialitzades, producte de la millora econòmica i social pel que fa a generacions anteriors. Objectivament, és molt complicat arribar a exposar en els *sancta sanctorum* de l'art si no s'ha realitzat certa trajectòria acadèmica i expositiva... Són artistes superqualificats, molt formats intel·lectualment, pràcticament tots en facultats de belles arts o escoles tècniques, fins i tot amb màsters o doctorats, en moments a més en què s'ha reforçat molt el marc conceptual teòric dins de l'ensenyament artístic: tres de les nostres artistes són doctores i una altra més està en camí de ser-ho, altres tres tenen estudis de postgrau o masters., fins i tot alguns són professors universitaris, i, per descomptat, tots continuen nodrint-se de la literatura, el cinema, la filosofia, la ciència... així com estant al dia de les novetats de la seua “carrera”.⁴

En general, aquesta gran preparació els habilita per a explicar la seua obra perfectament de forma pública ja siga oralment o per escrit. Es manegen

amb soltesa davant els mitjans de comunicació –com a bons fills del seu temps– o en la privadesa del contacte personal, però prefereixen que siga la seua obra la directa interlocutora amb el públic. I ací és on sorgeix una altra de les característiques d'aquesta generació, la doble lectura que contenen les seues obres, la directa, la impressió que la seua peça produeix a colp de vista, que pot semblar en ocasions superficial, massa emocional o revisionista i recurrent, i la lectura més recòndita, amagada en el concepte intern de l'obra, al que no tot espectador aconsegueix arribar. L'art va per davant, sent els canvis de la societat, de la cultura, del pensament, però en la seua forma de manifestar-se s'anticipa a la sensibilitat estètica necessària per a ser comprès. L'artista, a la manera d'un aventurer explorador, obri el camí per a noves línies de pensament i no sempre podem seguir-li el pas ni veure amb claredat el panorama que ens ofereix.

Una cosa que crida de seguida l'atenció és que pocs dels artistes actuals, dels quals aquesta mostra és clar exemple, es poden etiquetar de forma exclusiva sota els vells paràmetres de les disciplines artístiques. Pocs es limiten només a “pintar” o “esculpir”. La realitat avui dia és que l'artista – i per això l'ús del vocable és més pertinent ara que en cap altre moment històric– és un compendi de sabers adquirits quasi sempre de forma acadèmica, en els quals les àrees clàssiques estan incloses, i de les noves formes d'expressió que conviuen amb nosaltres (una mica del que també universitats i escoles s'han anat fent ressò a poc a poc). És inevitable que un autor tendisca a treballar en múltiples formats o mitjans, i no en única disciplina inamovible, ja que es troba immers en un univers multimèdia en el qual viu i es desenvolupa. L'art és el reflex del seu temps i l'artista l'artífex del llenguatge adequat a cada moment concret. Per això ens trobem en aquest grup que ens ocupa amb una gran majoria de creadors multidisciplinaris, que intenten fugir de constretes etiquetes i servilismes estilístics i opten per la forma plàstica més convenient segons l'objectiu que es marquen en cada pas de la seua trajectòria.

És una generació que necessita sentir-se lliure per a crear però que se sorprèn quan el públic⁵ no dialoga amb la seua obra i se sent desconcertat davant ella. Tots aquests artistes demanen a l'espectador un temps per a contemplar la seua creació, per a

“És aquesta una primera generació alacantina dins del gran fenomen mundial de la globalització i la cibercultura, immersa en l'hipercapitalisme, la hipertecnologia, l'hiperindividualisme i l'hiperconsum”

¹ *Radicante*, Nicolás Bourriard. Buenos Aires, Editorial Adriana Hidalgo, 2009

arribar a entendre-la, però el públic d'avui és el mateix que tarda segons a canviar de canal amb el comandament, el dial, o donar-li al ratolí de l'ordinador si el que està davant d'ell no aconsegueix **mantenir** la seua atenció. Perquè el repte actual ja no és atraure l'atenció, és conservar-la. En un món en el qual ens faciliten la informació –ens la digereixen⁶- i ens la mostren per a encara major claredat acompanyada d'imatges –a la manera de les instructives auques medievals per a una societat analfabeta- sostenir la mirada de l'altre es converteix en una prova d'interès, quasi, d'amor. En el caos d'imatges que ens envaeix en la rutina diària, els nostres artistes han d'atrapar-nos en una primera impressió i després aconseguir que observem més atentament. No sempre el que percebem en el primer colp de vista és tot el que hi ha en una peça; l'autor espera més de nosaltres, ens fa “treballar” en la seua obra. Perquè l'art actual és un art exigent i arcà, que ens obliga a recórrer un camí per a arribar a la comprensió, a “educar-nos” per a entendre, a preguntar-nos el significat intern, però també vol que sentim el batec emocional de la creació quan aquesta ho requereix.

L'entorn en el qual una peça artística es forja canvia des del moment en què aquesta és finalitzada i va adquirint a poc a poc un altre significat des que s'exposa a la vista de l'observador, reconcebent-la aquest de nou. El procés creatiu no acaba amb l'objecte acabat, sinó que continua en la ment, la imaginació, del mateix espectador que trau conclusions, sensacions, etc. L'obra no és només de l'artista, és també de l'espectador. Si l'ambient en el qual s'ha creat una obra es transforma, l'espectador pot perdre la idiosincràsia d'aquesta.

El públic actual –sempre referint-me al general- té ganes de conèixer més de prop artistes i art, i si se li dóna l'oportunitat l'aprofita. Necessita comprendre aquest art pel qual sent repulsa i atracció alhora. Els artistes actuals semblen amb les seues obres motivar l'espectador a trobar la seua pròpia resposta. El complicat és la gran quantitat de creadors existents, cadascun amb els seus propis plantejaments, disciplines, estils... L'art es manifesta d'acord a la societat individualista que representa. En una societat occidental capitalista, molt aburgesada, amb un nivell de vida bastant alt, una gran quantitat de creadors sorgeix contínuament difonent-se ràpida i fàcilment per les nostres

xarxes de comunicació, resultant complicat per a l'espectador decidir a qui seguir.

En aquest complex panorama, els artistes alacantins cerquen trobar el seu lloc. En un món cada vegada més homogeneïtzat han de trobar el que els diferencia de la resta, i això comença amb l'autoconeixement personal. Així, trobem en aquest grup de creadors una preocupació per la identitat que cadascun manifesta d'una manera. Es tracta de la seua pròpia visió interna com a creador, la seua ansietat davant el fet creatiu, el propi concepte d'art i per la seua funció com d'artista, les seues pors, les seues metes, però també són les de l'individu, començant per la cerca del jo personal, fins a la preocupació per l'esdevenir de l'ésser humà actual.

La identitat a través del gènere és alguna cosa en el que treballen o han treballat diversos artistes presents en aquesta mostra, ja siga el de la dona, com a reivindicació i denúncia de situacions negatives, l'homosexualitat, el transgènere, la qüestionabilitat dels rols tradicionals, els patrons que construeixen la identitat social, òbviament també el tema del sexe pur i dur o com a expressió d'amor espiritual forma part d'aquesta identitat. Cada artista ofereix el seu plantejament des de diferents aproximacions que van des dels més dramàtics fins als que ens sorprenen per la seua dolçor o per la seua ironia. El tema del gènere no es tracta sempre de forma monogràfica, pot anar perfectament lligat a uns altres, com l'impacte de les xarxes socials en conductes i comportaments, que també connecta amb una preocupació que semblen tenir alguns dels artistes d'aquesta selecció, l'actuació que l'ésser humà té respecte de temes com la ciència, la naturalesa, la tecnologia...

En l'actualitat l'arrel de l'artista segueix sent la seua terra, però les referències ja no són tan locals. Les pantalles de cinema, televisió, ordinador, telèfon mòbil, tablets han ampliat el seu entorn diari. Seiem durant hores enfront d'elles, convertint la realitat virtual en tangible i inspiradora d'idees –positives i negatives- i deixant-nos influir per elles. L'impacte mediàtic del cinema, del vídeo... en definitiva, de les pantalles, es deixa relluir contínuament i el seu contingut serveix de temàtica per als creadors. Així sorgeixen assumptes que podríem cridar postpop ja que provenen d'una cultura

popular que ja és universal, molt influenciada per la nord-americana, i que contenen ironia o molt sentit de l'humor com són les dels superherois, els monstres, els mites cinematogràfics, els còmics, la ciència ficció,... En molts d'aquests artistes observem un aspecte lúdic que crec és inherent també a aquesta generació amb molt de Peter Pan, ja siga en el tipus d'objecte artístic realitzat o en el procés i concepte del mateix. Rebel·lió davant el fet inevitable de madurar, una generació que aprehende el seu xiquet interior per a seguir fascinant-se amb l'entorn, per a continuar creant amb la mateixa passió i intensitat del xiquet, amb la fe de poder canviar el món a base d'art.

Hi ha en aquest grup artistes que reivindiquen, que denuncien, l'obra del qual té un contingut sobri i seriós i que es manifesta de forma constant en la seua trajectòria o en un projecte concret, com els artistes preocupats pels espais naturals i la seua relació amb l'ésser humà, o els que denuncien situacions o temàtiques socials la gravetat de les quals no se'ns escapa. Però l'artista ho és al cent per cent, la seua vida sencera està en relació amb la seua producció, en el vaivé diari on tots tenim moments més relaxats en els quals és possible que es produïsquen obres amb sentit de l'humor, gestuals, o simplement espontànies, però igual de vàlides. En unes altres, el sentit de l'humor, la ironia, una aparença de banalitat o de bellesa dolça i innocent amaga tota una crítica a un sistema de vida, i trau a relluir les emocions més fosques de l'ànima humana, o subratllen la debilitat de la informació a la qual estem exposats i la possibilitat de manipulació i l'engany que es facilita des de les xarxes. Humor i serietat són dos aspectes de la vida, i com en aquesta, és lògic que així es manifesten en la plàstica actual.

En quasi tots ells, la referència específica al local és pràcticament inexistent. Els temes que produeixen són totalment extrapolables a qualsevol regió del planeta: la identitat sexual, la cultura popular, el medi ambient, els mites, la identitat personal o com a artista, l'amor, la ciència, la tecnologia, la força de la naturalesa... són temes eternals, aliens a un punt geogràfic concret, preguntes universals de l'ésser humà. Quan la referència local apareix és de forma subtil, com en els materials utilitzats o en la manera de produir les peces, però no afecta al

resultat final d'aquestes, que poden ser enteses en qualsevol part del planeta.

Troblem en aquests artistes la necessitat de reflexionar constantment davant el món que s'ofereix a la seua observadora mirada, a pesar que a voltes la forma en què es plasma sembla irracional, emotiva o espontània. En alguns d'ells podem veure neguit o desencantament cap a la societat actual, fins i tot cap al futur i, no obstant això, aquesta decepció sembla generar-se més aviat per la pèrdua de la innocència infantil, quan creure en la màgia possibilitava mons il·limitats i fer art era alguna cosa natural. Molts d'ells intenten aprehendre el xiquet interior, l'autèntic artista, el que no es deixava manipular per conceptes creats per uns altres ni realitats limitadores.

L'observació de l'entorn és inherent al creador, valora el que ens caracteritza com a societat –capitalista- en la qual ens allunyem del nostre origen natural cada vegada més i oblidem cuidar sosteniblement el planeta convertint-nos en un animal -racional aparentment- destructor, com a característica més evident, que s'oblida ràpidament d'errors i abandona persones, coses i llocs deixant la petjada del seu pas devastador per a conquerir amb noves embranzides en un altre lloc. Aquesta pulsio per crear alguna cosa nova, més moderna, “millor”, oblidant moltes vegades els avantatges de la saviesa de l'experiència, sembla que tancara subtilment el somni de l'eterna joventut darrere de voler estar sempre a fil de la modernitat. Alguns artistes reaccionen amb preocupació davant d'aquests signes, ens alerten, uns altres simplement ho plasmen.

Tenim un art eclèctic, heretat de moments anteriors i fruit de la societat en la qual vivim. És l'art del nostre temps, un temps canviant en el qual estem patint una gran evolució cap a una altra forma de civilització. Els canvis socials, polítics, culturals, ètics, han sigut i estan sent tan grans i ràpids que ens sentim cap a la deriva en moltes ocasions. Una situació similar van haver de percebre durant els segles de la caiguda de Roma, fins a l'arribada a una nova forma d'existència –bastant més fosca en algunes àrees- com va ser l'edat mitjana. Els artistes alacantins reben aquest impacte social i cultural i el seu art no pot abstraure's d'això perquè està completament interrelacionat, però

sí que poden reaccionar en contra o manifestar els seus sentiments. Hi ha molt d'art crític, una base conceptual molt forta, però també sentit de l'humor. Moltes vegades la ironia i l'humor són el seu mitjà per a despertar tant consciències com sensibilitats estètiques. Altres vegades és l'ús d'una major violència plàstica la que aconseguen moure l'espectador; unes altres, l'ús de mitjans més sofisticats i tecnològics, o mitjançant accions directes amb el públic. L'art dels artistes alacantins s'inclou dins d'aquest ambient de societat en transformació i es mou d'acord amb les tendències generals. Les seues preocupacions són les mateixes que els artistes d'altres latituds i prima en cadascun d'ells aconseguir el seu propi camí personal, la seua pròpia veritat.

Els artistes alacantins se situen geogràficament en la perifèria dels mercats determinants de l'art, però posseeixen la mateixa qualitat i potencialitat creativa que puguen tenir els localitzats en els punts estratègics de l'art actual. Per als alacantins és complicat triomfar des del seu emplaçament local, que els serveix com a plataforma o com a base de treball però han d'estar en constant moviment perquè la seua obra guanye importància a escala global, com així ho han fet ja molts d'ells.

Els autors seleccionats en aquesta mostra representen l'art local i provincial, però sobretot l'art del seu temps, que engloba no solament una nació, sinó una època. Els dinou artistes d'aquesta exposició són el reflex d'un món globalitzat, en el qual malgrat tendir cada vegada més a patrons d'homogeneïtzació, localment/individualment es lluita per conservar el que fa diferent. Aquesta generació és la de l'artista radicant de *Bourriaud* que no oblida les seues arrels, però per al qual el que és veritablement important és cap a on es dirigeix; crear en permanent moviment, assumint els canvis que produeix l'entorn globalitzat i el xoc amb el singular identitari.

Sense intentar demostrar res, aquesta generació plàstica ja desenganyada resignadament per històriques proves anteriors, no cerca la combativitat en els carrers, la lluita oberta, cerca la rebel·lió del pensament, el canvi de l'estructura mental i del seu patró estètic a través de la penetració arcana de l'espectador a l'interior de la seua obra mitjançant estratègies diverses que van des de la ironia

i el sentit de l'humor al romanticisme, el lirisme d'imatges i idees, la confrontació directa amb l'espectador, l'emoció i violència del gest o l'impacte mitjançant l'ús de noves tecnologies.

² *La cultura-mundo. Respuesta a una sociedad desorientada.* Gilles Lipovetsky i Jean Serroy. Anagrama

³ Pantalles de Gilles Lipovetsky

⁴ Entenent-la més en l'ús ampli anglosaxó com a unitat de professió i vocació de vida.

⁵ El públic és molt variat, un petit sector –no m'agradaria anomenar-lo *elit*– és realment un públic de la cultura, i de l'art especialment, però la gran majoria desitja entendre l'art actual, identificar-s'hi –en part molt pressionat pels mitjans de comunicació–, però no ho aconseguen. D'una banda, la falta d'educació en la història de l'art provoca “xocs” i falta de sensibilitat cap a l'obra, una “fredor” o desconnexió respecte a les intencions que en ella diposita l'artista. D'altra banda, les diverses manifestacions dins de la plàstica encara són considerades pel públic fora dels arquetips tradicionals del que es considera “bell” o “art”, i dic encara perquè a hores d'ara ja hauríem d'estar més que acostumats al fet que una obra d'art albergue diferents formats: vídeo, escultura, dibuix, fotografia, instal·lació, pintura o performance, fins i tot que es tracta de peces amb objectes no realitzats pel mateix artista... Tampoc està del tot assimilat que l'artista no haja de definir-se únicament a través d'un mitjà, que siga multidisciplinari i que fuja de les equívokes etiquetes.

⁶ El públic vol que li faciliten la comprensió, que sintetitzen el que està contemplant d'una manera senzilla, a la manera en què ens hem acostumat a rebre la informació diària que en l'actualitat se'ns mostra per les pantalles de televisió, ordinadors, xarxes socials i altres mitjans: en petites dosis quasi sempre concentrades, en les quals en una petita frase es concentra tota la informació –el millor exemple d'això és *Twitter*– i si aquesta mínima al·locució s'acompanya d'una imatge l'impacte serà major i fins i tot farà innecessària aquesta explicació.

ENTRE EL DESENCANTO DE LA COTIDIANEIDAD Y LA RETENCIÓN DEL INSTANTE MÁGICO INFANTIL. ARTE ACTUAL ALICANTINO, LA GENERACIÓN DE LA GLOBALIZACIÓN

NATALIA MOLINOS NAVARRO

“Los artistas, bajo cualquier latitud, tienen hoy como tarea imaginar lo que podría ser la primera cultura verdaderamente mundial”.

Nicolas Bourriaud¹

Es difícil juzgar a un artista por una pieza o incluso por una sola exposición. Lo que vemos en un momento dado no es más que un instante en la producción vital de un creador. Hay que evaluar la trayectoria completa, éxitos y fracasos incluidos –que no son, a veces, más que los balbuceantes pasos de posteriores logros–, para comprender realmente su línea de trabajo. Valorar el trabajo de un conjunto concreto de artistas, como la que esta ocasión representa, encontrar su significado como grupo y como generación localizada en nuestro ámbito geográfico es, tal vez una osadía, pero un interesante acercamiento a una realidad plástica que nos rodea.

Diecinueve son los artistas elegidos en esta muestra: **Milagros Angelini, Rosana Antolí, Aurelio Ayela, Rosalía Banet, Pablo Bellot, Cristina de Middel, Olga Diego, Cristina Ferrandez, Juan Fuster, Ferran Gisbert, Susana Guerrero, Kribi Herál, Eduardo Infante, Mónica Jover, Edgar Mendoza, Javi Moreno, Juan**

Carlos Nadal, Luisa Pastor y Jesús Rivera. Nacidos entre 1966, el mayor, y 1982, el más joven. Unos, naturales de la terreta pero que actualmente viven lejos, otros que viajaron pero se radicaron finalmente aquí, otros más son alicantinos de adopción, extrapolación lógica en el arte de lo que ocurre a nivel social.

¿Qué rasgos tienen en común como grupo?, ¿cuáles podemos estimar como específicos del arte que se realiza en Alicante?, ¿cuáles están en consonancia con el arte que se hace en el resto del planeta? Es esta una primera generación alicantina dentro del gran fenómeno mundial de la globalización y la cibercultura, inmersa en el hipercapitalismo, la hipertecnología, el hiperindividualismo y el hiperconsumo²– que da al artista una gran libertad creativa pero que también supedita su subsistencia a las tendencias del mercado.

La gran facilidad actual para estar informado en lo que ocurre en

“Es esta una primera generación alicantina dentro del gran fenómeno mundial de la globalización y la cibercultura, inmersa en el hipercapitalismo, la hipertecnología, el hiperindividualismo y el hiperconsumo”

¹ *Radicante*, Nicolás Bourriaud. Buenos Aires, Editorial Adriana Hidalgo, 2009

cualquier parte –siempre que se esté conectado tecnológicamente- permite en un click virtual visitar aquello que consideramos interesante, curioso, *trendy*... el mundo se ha vuelto pequeño a base de pantallazos³... es imposible permanecer ajeno a las influencias que parten desde las redes sociales o los medios de comunicación, especialmente los provenientes del mundo anglosajón y, de una forma más amplia, del occidental. Rosana Antolí y Cristina de Middel, residen actualmente en Gran Bretaña, Juan Fuster se formó en Estados Unidos, Edgar Mendoza es originario de México, Milagros Angelini, aunque desde muy joven en Alicante, procede de Argentina. Casi todos los demás artistas de esta selección han pasado por una experiencia exterior, generalmente a través de becas o premios, que inevitablemente les ha hecho –para bien y para mal- acercarse más a otras culturas y plásticas... y han regresado después a sus raíces, incorporando lo “otro” a su quehacer artístico. Se trata de una generación que posee una mirada multicultural en lógica respuesta a un mundo globalizado.

Otro rasgo que une a este grupo es su acceso a estudios superiores o escuelas técnicas especializadas, producto de la mejora económica y social con respecto a generaciones anteriores. Objetivamente, es muy complicado llegar a exponer en los *sancta sanctorum* del arte si no se ha realizado cierta trayectoria académica y expositiva... Son artistas supercualificados, muy formados intelectualmente, prácticamente todos en facultades de BBAA o Escuelas Técnicas, incluso con masters o doctorados, en momentos además en que se ha reforzado mucho el marco conceptual teórico dentro de la enseñanza artística: tres de nuestras artistas son doctoras y otra más está en camino de serlo, otros tres tienen estudios de posgrado o masters., incluso algunos son profesores universitarios, y, por supuesto, todos continúan nutriéndose de la literatura, el cine, la filosofía, la ciencia... así como estando al día de las novedades de su “carrera”⁴.

En general, esta gran preparación les habilita para explicar su obra perfectamente de forma pública ya sea oralmente o por escrito. Se manejan con soltura ante los medios de comunicación –como buenos hijos de su tiempo- o en la privacidad del

contacto personal, pero prefieren que sea su obra la directa interlocutora con el público. Y aquí es donde surge otra de las características de esta generación, la doble lectura que contienen sus obras, la directa, la impresión que su pieza produce a golpe de vista, que puede parecer en ocasiones superficial, demasiado emocional o revisionista y recurrente, y la lectura más recóndita, escondida en el concepto interno de la obra, al que no todo espectador alcanza llegar. El arte va por delante, siente los cambios de la sociedad, de la cultura, del pensamiento, pero en su forma de manifestarse se anticipa a la sensibilidad estética necesaria para ser comprendido. El artista, a la manera de un aventurero explorador, abre el camino para nuevas líneas de pensamiento y no siempre podemos seguirle el paso ni ver con claridad el panorama que nos ofrece.

Algo que llama enseguida la atención es que pocos de los artistas actuales, de los que esta muestra es claro ejemplo, se pueden etiquetar de forma exclusiva bajo los viejos parámetros de las disciplinas artísticas. Pocos se limitan sólo a “pintar” o “esculpir”. La realidad hoy en día es que el artista – y por eso el uso del vocablo es más pertinente ahora que en ningún otro momento histórico- es un compendio de saberes adquiridos casi siempre de forma académica, en los que las áreas clásicas están incluidas, y de las nuevas formas de expresión que conviven con nosotros (algo de lo que también Universidades y Escuelas se han ido haciendo eco poco a poco). Es inevitable que un autor tienda a trabajar en múltiples formatos o medios, y no en única disciplina inamovible, ya que se encuentra inmerso en un universo multimedia en el que vive y se desenvuelve. El arte es el reflejo de su tiempo y el artista el artífice del lenguaje adecuado a cada momento concreto. Por eso nos hallamos en este grupo que nos ocupa con una gran mayoría de creadores multidisciplinares, que intentan huir de constreñidas etiquetas y servilismos estilísticos y optan por la forma plástica más conveniente según el objetivo que se marcan en cada paso de su trayectoria.

Es una generación que necesita sentirse libre para crear pero que se sorprende cuando el público⁵ no dialoga con su obra y se siente desconcertado ante ella. Todos estos artistas piden al espectador un tiempo para contemplar su creación, para llegar a

entenderla, pero el público de hoy es el mismo que tarda segundos en cambiar de canal con el mando, el dial, o darle al ratón del ordenador si lo que está delante de él no consigue **mantener** su atención. Porque el reto actual ya no es atraer la atención, es conservarla. En un mundo en el que nos facilitan la información –nos la digieren⁶- y nos la muestran para aún mayor claridad acompañada de imágenes –a la manera de las instructivas *aucas* medievales para una sociedad analfabeta- sostener la mirada del otro se convierte en una prueba de interés, casi, de amor. En el caos de imágenes que nos invade en la rutina diaria, nuestros artistas tienen que atraparnos en una primera impresión y después conseguir que observemos más atentamente. No siempre lo que percibimos en el primer golpe de vista es todo lo que hay en una pieza; el autor espera más de nosotros, nos hace “trabajar” en su obra. Porque el arte actual es un arte exigente y arcano, que nos obliga a recorrer un camino para llegar a la comprensión, a “educarnos” para entender, a preguntarnos el significado interno, pero también quiere que sintamos el latido emocional de la creación cuando ésta así lo requiere.

El entorno en el que una pieza artística se forja cambia desde el momento en que ésta es finalizada y va adquiriendo poco a poco otro significado desde que se expone a la vista del observador, reconcibiéndola éste de nuevo. El proceso creativo no acaba con el objeto terminado, sino que continúa en la mente, imaginación, del propio espectador que saca conclusiones, sensaciones, etc. La obra no es sólo del artista, es también del espectador. Si el ambiente en el que se ha creado una obra se transforma, el espectador puede perder la idiosincrasia de ésta.

El público actual –siempre refiriéndome al general- tiene ganas de conocer más de cerca artistas y arte y si se le da la oportunidad la aprovecha. Necesita comprender ese arte por el que siente repulsa y atracción a la vez. Los artistas actuales parecen con sus obras motivar al espectador a encontrar su propia respuesta. Lo complicado es la gran cantidad de creadores existentes, cada uno con sus propios planteamientos, disciplinas, estilos..., el arte se manifiesta en consonancia a la sociedad individualista que representa. En una sociedad occidental capitalista, muy aburguesada, con un nivel de vida bastante alto, una gran can-

idad de creadores surge continuamente difundiéndose rápida y fácilmente por nuestras redes de comunicación, resultando enmarañado para el espectador decidir a quien seguir.

En este complejo panorama, los artistas alicantinos buscan encontrar su lugar. En un mundo cada vez más homogeneizado, deben hallar lo que les diferencia del resto, y esto comienza con el autoconocimiento personal. Así, encontramos en este grupo de creadores una preocupación por la identidad que cada uno manifiesta de una manera. Se trata de su propia visión interna como creador, su ansiedad ante el hecho creativo, el propio concepto de arte y por su función como de artista, sus miedos, sus metas, pero también son las del individuo, comenzando por la búsqueda del yo personal, hasta la preocupación por el devenir del ser humano actual.

La identidad a través del género es algo en lo que trabajan o han trabajado varios artistas presentes en esta muestra, ya sea el de la mujer, como reivindicación y denuncia de situaciones negativas, la homosexualidad, el transgénero, la cuestionabilidad de los roles tradicionales, los patrones que construyen la identidad social, obviamente también el tema del sexo puro y duro o como expresión de amor espiritual forma parte de esta identidad. Cada artista ofrece su planteamiento desde diferentes aproximaciones que van desde los más dramáticos hasta los que nos sorprenden por su dulzura o por su ironía. El tema del género no se trata siempre de forma monográfica, puede ir perfectamente ligado a otros, como el impacto de las redes sociales en conductas y comportamientos, que también conecta con una preocupación que parecen tener varios de los artistas de esta selección, la actuación que el ser humano tiene respecto de temas como la ciencia, la naturaleza, la tecnología,...

En la actualidad la raíz del artista sigue siendo su tierra, pero las referencias ya no son tan locales. Las pantallas de cine, televisión, ordenador, teléfono móvil, tablets han ampliado su entorno diario. Nos sentamos durante horas frente a ellas, convirtiendo la realidad virtual en tangible e inspiradora de ideas –positivas y negativas- y dejándonos influir por ellas. El impacto mediático del cine, del video... en definitiva, de las pantallas,

se deja relucir continuamente y su contenido sirve de temática para los creadores. Así surgen asuntos que podríamos llamar postpop ya que provienen de una cultura popular que ya es universal, muy influenciada por la norteamericana, y que contienen ironía o mucho sentido del humor como son las de los superhéroes, los monstruos, los mitos cinematográficos, los cómics, la ciencia ficción, ... En muchos de estos artistas observamos un aspecto lúdico que creo es inherente también a esta generación con mucho de Peter Pan, ya sea en el tipo de objeto artístico realizado o en el proceso y concepto del mismo. Rebelión ante el hecho inevitable de madurar, una generación que aprehende su niño interior para seguir fascinándose con el entorno, para continuar creando con la misma pasión e intensidad del niño, con la fe de poder cambiar el mundo a base de arte.

Existe en este grupo artistas que reivindican, que denuncian, cuya obra tiene un contenido sobrio y serio y que se manifiesta de forma constante en su trayectoria o en un proyecto concreto, como los artistas preocupados por los espacios naturales y su relación con el ser humano, o los que denuncian situaciones o temáticas sociales cuya gravedad no se nos escapa. Pero el artista lo es al cien por cien, su vida entera está en relación a su producción, en el vaivén diario donde todos tenemos momentos más relajados en los que es posible que se produzcan obras con sentido del humor, gestuales, o simplemente espontáneas, pero igual de válidas. En otras, el sentido del humor, la ironía, una apariencia de banalidad o de belleza dulce e inocente esconde toda una crítica a un sistema de vida, y saca a relucir las emociones más oscuras del alma humana, o subrayan la debilidad de la información a la que estamos expuestos y la posibilidad de manipulación y el engaño que se facilita desde las redes. Humor y seriedad son dos aspectos de la vida, y como en esta, es lógico que así se manifiesten en la plástica actual.

En casi todos ellos, la referencia específica a lo local es prácticamente inexistente. Los temas que producen son totalmente extrapolables a cualquier región del planeta: la identidad sexual, la cultura popular, el medioambiente, los mitos, la identidad personal o como artista, el amor, la ciencia, la tecnología, la fuerza de la naturaleza, ... son temas eternos, ajenos a un punto geográfico concreto,

preguntas universales del ser humano. Cuando la referencia local aparece es de forma sutil, como en los materiales utilizados o en la manera de producir las piezas, pero no afecta al resultado final de estas, que pueden ser entendidas en cualquier parte del planeta.

Encontramos en estos artistas la necesidad de reflexionar constantemente ante el mundo que se ofrece a su observadora mirada, a pesar de que a veces la forma en que se plasma parezca irracional, emotiva o espontánea. En algunos de ellos podemos ver desazón o desencanto hacia la sociedad actual, incluso hacia el futuro y, sin embargo, esta decepción parece generarse más bien por la pérdida de la inocencia infantil, cuando creer en la magia posibilitaba mundos ilimitados y hacer arte era algo natural. Muchos de ellos intentan aprehender al niño interior, el auténtico artista, el que no se dejaba manipular por conceptos creados por otros ni realidades limitadoras.

La observación del entorno es inherente al creador, valora lo que nos caracteriza como sociedad –capitalista- en la que nos alejamos de nuestro origen natural cada vez más y olvidamos cuidar sosteniblemente el planeta convirtiéndonos en un animal -racional aparentemente- destructor, como característica más evidente, que se olvida rápidamente de errores y abandona personas, cosas y lugares dejando la huella de su paso devastador para conquistar con bríos nuevos en otro sitio. Esa pulsión por crear algo nuevo, más moderno, “mejor”, olvidando muchas veces las ventajas de la sabiduría de la experiencia, parece que encerrase sutilmente el sueño de la eterna juventud en pos de querer estar siempre a hilo de la modernidad. Algunos artistas reaccionan con preocupación ante estos signos, nos alertan, otros simplemente lo plasman.

Tenemos un arte ecléctico, heredado de momentos anteriores y fruto de la sociedad en la que vivimos. Es el arte de nuestro tiempo, un tiempo cambiante en el que estamos sufriendo una gran evolución hacia otra forma de civilización. Los cambios sociales, políticos, culturales, éticos, han sido y están siendo tan grandes y rápidos que nos sentimos hacia la deriva en muchas ocasiones. Una situación similar debieron percibir durante los siglos de la caída de Roma, hasta la llegada

a una nueva forma de existencia –bastante más oscura en algunas áreas- como fue la Edad Media. Los artistas alicantinos reciben este impacto social y cultural y su arte no puede abstraerse de ello porque está completamente interrelacionado, pero sí pueden reaccionar en contra o manifestar sus sentimientos. Hay mucho arte crítico, una base conceptual muy fuerte, pero también sentido del humor. Muchas veces la ironía y el humor son el suave medio para despertar tanto conciencias como sensibilidades estéticas. Otras veces es el uso de una mayor violencia plástica la que consigue mover al espectador, otras, el uso de medios más sofisticados y tecnológicos, o mediante acciones directas con el público. El arte de los artistas alicantinos se incluye dentro de este ambiente de sociedad en transformación y se mueve en consonancia con las tendencias generales. Sus preocupaciones son las mismas que los artistas de otras latitudes y prima en cada uno de ellos lograr su propio camino personal, su propia verdad.

Los artistas alicantinos se ubican geográficamente en la periferia de los mercados determinantes del arte, pero poseen la misma calidad y potencialidad creativa que puedan tener los localizados en los puntos estratégicos del arte actual. Para los alicantinos es complicado triunfar desde su emplazamiento local, que les sirve como plataforma o como base de trabajo pero deben estar en constante movimiento para que su obra alcance importancia a nivel global, como así lo han hecho ya muchos de ellos.

Los autores seleccionados en esta muestra representan el arte local y provincial, pero sobre todo, el arte de su tiempo que engloba no sólo una nación, sino una época. Los diecinueve artistas de esta exposición son el reflejo de un mundo globalizado, en el que a pesar de tender cada vez más a patrones de homogeneización, localmente/individualmente se lucha por conservar lo que hace diferente. Esta generación es la del artista radicante de *Bourriaud* que no olvida sus raíces, pero para el que lo que verdaderamente importante es hacia dónde se dirige; crear en permanente movimiento, asumiendo los cambios que produce el entorno globalizado y el choque con lo singular identitario.

Sin intentar demostrar nada, esta generación plástica ya desengañada resignadamente por históri-

cas pruebas anteriores, no busca la combatividad en las calles, la lucha abierta, busca la rebelión del pensamiento, el cambio de la estructura mental y de su patrón estético a través de la penetración arcana del espectador en el interior de su obra mediante estrategias diversas que van desde la ironía y el sentido del humor, al romanticismo, el lirismo de imágenes e ideas, la confrontación directa con el espectador, la emoción y violencia del gesto o el impacto mediante el uso de nuevas tecnologías.

² *La cultura-mundo. Respuesta a una sociedad desorientada.* Gilles Lipovetsky y Jean Serroy. Anagrama

³ Pantallas de Gilles Lipovetsky

⁴ entendiéndola más en el uso amplio anglosajón como unidad de profesión y vocación de vida.

⁵ El público es muy variado, un pequeño sector –no me gustaría llamarlo élite- es realmente un público de la cultura, y del arte en especial, pero la gran mayoría desea entender el arte actual, identificarse con él –en parte muy presionado por los medios de comunicación-, pero no lo logra. Por una parte, la falta de educación en la historia del arte, provoca “shocks” y falta de sensibilidad hacia la obra, una “frialidad” o desconexión respecto a las intenciones que en ella deposita el artista. Por otra parte, las diversas manifestaciones dentro de la plástica todavía son consideradas por el público fuera de los arquetipos tradicionales de lo que se considera “bello” o “arte”, y digo todavía, porque a estas alturas de la película ya tendríamos que estar más que acostumbrados a que una obra de arte albergue distintos formatos: video, escultura, dibujo, fotografía, instalación, pintura o performance, incluso que se trata de piezas con objetos no realizados por el propio artista... Tampoco está del todo asimilado que el artista no tenga que definirse únicamente a través de un medio, que sea multidisciplinar y que huya de las equívocas etiquetas.

⁶ El público quiere que le faciliten la comprensión, que sinteticen lo que está contemplando de una manera sencilla, a la manera en que nos hemos acostumbrado a recibir la información diaria que en la actualidad se nos muestra por las pantallas de televisión, ordenadores, redes sociales y otros medios: en pequeñas dosis casi siempre concentradas, en las que en una pequeña frase se concentra toda la información –el mejor ejemplo de esto es *Twitter*- y si está mínima alocución se acompaña de una imagen el impacto será mayor e incluso hará innecesaria dicha explicación.

DES DE DINS
ART CONTEMPORANI DES D'ALACANT

MILAGROS ANGELINI
ROSANA ANTOLÍ
AURELIO AYELA
ROSALÍA BANET
PABLO BELLOT
CRISTINA DE MIDDEL
OLGA DIEGO
CRISTINA FERRANDEZ
JUAN FUSTER
FERRAN GISBERT
SUSANA GUERRERO
KRIBI HERAL
EDUARDO INFANTE
MÓNICA JOVER
EDGAR MENDOZA
JAVI MORENO
JUAN CARLOS NADAL
LUISA PASTOR
JESÚS RIVERA

MILAGROS ANGELINI

“AENA lamenta informar-la que totes les seues destinacions han sigut cancel·lades a causa de l'espessa boira que l'envolta.”

En ocasions les nostres pròpies pors impedeixen tota visibilitat i ens quedem immobilitzats en un punt fix, sense saber quin camí seguir. Paradoxalment, en *Boira* no són els avions els que no poden enlairar-se per aquesta adversitat meteorològica, sinó una passatgera carregada d'equipatge amb destinacions cancel·lades. El so de l'obra és, potser, un dels elements més impactants: avions que s'enlairen i aterren, murmuri de viatgers i una hostessa que anuncia “Avis a la passatgera Milagros Angelini Vega. AENA lamenta informar-la que totes les seues destinacions han sigut cancel·lades a causa de l'espessa boira que l'envolta. Per favor, li demanem que no es presente en cap de les portes d'embarcament”.

BOIRA. 2012. PORCELLANA, FERRO, FUSTA, EQUIP DE SO I EQUIP DE BOIRA. 130 X 35 X 20 CM.

“AENA lamenta informarle que todos sus destinos han sido cancelados debido la espesa niebla que la envuelve.”

En ocasiones nuestros propios miedos impiden toda visibilidad y nos quedamos inmobilizados en un punto fijo sin saber qué camino tomar. Paradójicamente, en “Niebla” no son los aviones los que no pueden despegar por esta adversidad meteorológica, sino una pasajera cargada de equipaje cuyos destinos han sido cancelados. El sonido de la obra es quizás uno de los elementos más impactantes, aviones despegando y aterrizando, murmullo de viajeros, y una azafata que anuncia: “Aviso a la pasajera Milagros Angelini Vega. AENA lamenta informarle que todos sus destinos han sido cancelados debido la espesa niebla que la envuelve. Por favor, rogamos no se presente por ninguna de las puertas de embarque”.

NIEBLA. 2012. PORCELANA, HIERRO, MADERA, EQUIPO DE SONIDO Y EQUIPO DE NIEBLA. 130 X 35 X 20 CM.

ROSANA ANTOLÍ

“Potser el que tenen en comú tots els éssers que poblen les imatges que crea Rosana Antolí és la cerca, fins a les seues últimes conseqüències, d’algun tipus de veritat que il·lumine l’abisme de les seues vides”

Al final de *L'être et le néant. Essai d'ontologie phénoménologique*, la seua obra més important, Sartre va dir que “l’home és una passió inútil”. Ho és perquè tendeix a un projecte impossible. Ho és perquè està famolenc d’infinnit tot i ser irremeiablement finit. Del fracàs d’aquesta aventura per abastar l’absolut naixen la malenconia romàntica i el que els poetes alemanys van anomenar *sehnsucht*, la nostàlgia d’alguna cosa distant, una tendència irrefrenable de l’esperit cap al que sap, per endavant, que no podrà aconseguir, l’anhel de desitjar.

In search of the miraculous és un homenatge a l’última aventura fracassada de l’artista holandès Bas Jan Ader. Però és també una reflexió sobre la nostra posició davant els elements de la naturalesa, fràgil i desafiadora alhora, sobre la nostra obstinació a enfrontar-nos-hi en duel i la nostra cerca d’evasió cap a aquests elements. Lleus com el paper que les sosté, i rotundes com les pedres que hi apareixen com a elements centrals, són aquestes dues obres de Rosana Antolí. Metàfores de la nostra condició escindida, entre l’autosuficiència i una absoluta dependència.

En *The stone conquire Serie* tornem a enfrontar-nos a aquest caràcter un poc delirant que despleguem davant la naturalesa, tant si l’entendem com a força i activitat o com a instint i propensió. Contemplem d’una banda uns personatges que, d’una manera més aviat basta, intenten tornar a un estat salvatge, a una mena d’animalitat primigènia, alliberada de la racionalitat, però que, precisament per ser un intent pensat, fracassarà. Al costat, hi ha dos fotogrames del *Fitzcarraldo* de Herzog, qui, en la

insubornable determinació per dur l’òpera a una petita ciutat de l’Amazònia, s’obstina a fer pujar un vaixell de milers de tones damunt d’una muntanya, com si fóra un Prometeu modern, que es mostra altiu amb les lleis de la naturalesa que el limiten i desafia la societat i els déus mateix. Sentint-se en part diví, assumeix, no obstant això, que la seua existència està carregada de misèria, solitud i rebel·lia.

Potser el que tenen en comú tots els éssers que poblen les imatges que crea Rosana Antolí és la cerca, fins a les seues últimes conseqüències, d’algun tipus de veritat que il·lumine l’abisme de les seues vides. Aquesta vegada, però, no hi ha miracle a trobar, ni escapatòria possible.

Paula Lorén Soler

STONE CONQUIRE SERIE. 2013. CARBÓ SOBRE PAPER. LONDRES. 38 X 204 CM.
STONE CONQUIRE SERIE. 2013. CARBÓN SOBRE PAPEL. LONDRES. 38 X 204 CM.

IN SEARCH OF MIRACULOUS TRIBUTE. 2013. TINTA
I ACRÍLICO SOBRE PAPEL. PEDRES I BRANQUES LO-
CALS. LONDRES. 135 X 100 CM.

IN SEARCH OF MIRACULOUS TRIBUTE. 2013. TINTA Y
ACRÍLICO SOBRE PAPEL. PIEDRAS Y RAMAS LOCALES.
LONDRES. 135 X 100 CM.

AURELIO AVELA

“Som fills de la síndrome de desatenció còsmica que deriva en hiperactivitat crònica”

L'experiència està més enllà del pensament. Per tant, no crec que aquesta ni cap declaració definiran millor el que faig. Amb tot, intentaré donar algunes idees més, en què em reconec i amb les quals no traïré el treball, tot i que potser les idees es traïsquen entre elles:

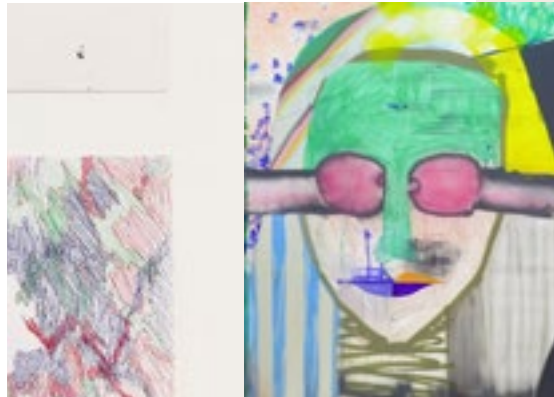
-Som fills de la síndrome de desatenció còsmica que deriva en hiperactivitat crònica.

-M'agrada la idea de l'art com a eina evolutiva, encara que potser solament siga una altra il·lusió programàtica.

-M'agrada l'ardent fosc de l'acció de Mishima.

-La lògica del tetralema, les quatre alternatives: tot el que cree és així, tot el que cree no és així, tot el que cree és així i no és així combinat, tot el que cree ni és així ni no és així combinats.

-Em moc entre el terminantisme existencial de Porky (“Th-Th-Th-Th-Th... That's all, folks.”) i l'optimisme transcendent de Mighty Mouse (Don't touch that dial!).

La experiencia está más allá del pensamiento. Por lo tanto no creo que ésta ni ninguna declaración vaya a definir lo que hago mejor que mi trabajo en sí. Con todo, intentaré dar alguna idea más en la que me reconozco y que no lo traicionan (aunque tal vez se traicionen entre ellas):

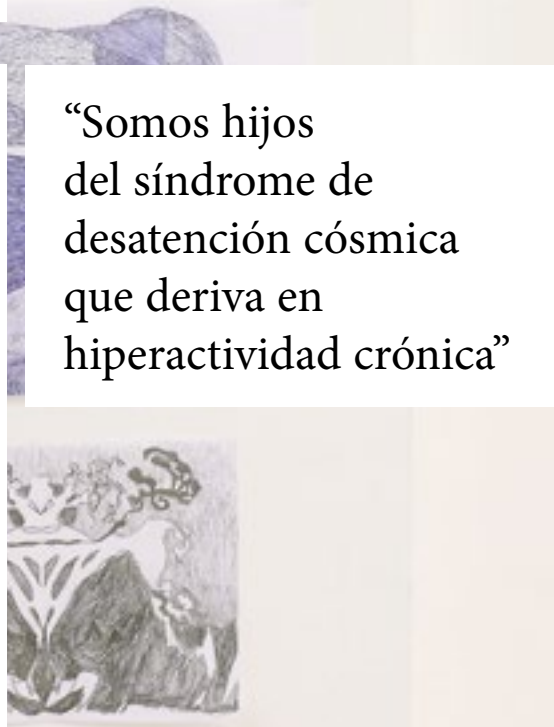
-Somos hijos del síndrome de desatención cósmica que deriva en hiperactividad crónica.

-Me gusta la idea del arte como herramienta evolutiva, aunque quizá solo sea otra ilusión programática.

-Me gusta “la ardiente oscuridad de la acción” de Mishima.

-La lógica del tetralema, las cuatro alternativas: todo lo que creo es así, todo lo que creo no es así, todo lo que creo es así y no es así combinado, todo lo que creo ni es así ni no es así combinados.

-Me muevo entre el tajantismo existencial de Porky, “Ésto es todo amigos”, y el optimismo trascendente de Super Ratón, “No se vayan todavía, aún hay más”.

“Somos hijos del síndrome de desatención cósmica que deriva en hiperactividad crónica”

THE CREEPY DISTANCE, 2014. INSTAL·LACIÓ: CARBONET, ACRÍLIC I FLEXÒMETRES SOBRE LLENÇ SENSE BASTIDOR. 214 X 277 X 90 CM.

THE CREEPY DISTANCE. 2014. INSTALACIÓN: CARBONCILLO, ACRÍLICO Y FLEXÓMETROS SOBRE LIENZO SIN BASTIDOR. 214 X 277 X 90 CM.

ROSALÍA BANET

“Aquests menjars tracten de reflectir la societat de consum com un sistema on davall de la hiperabundància i l’aparença de felicitat hi ha amagats els prejudicis, les desigualtats i altres horrors.”

Fa temps que treballo el tema del menjar. En realitat, el menjar i el seu entorn em serveixen com a vehicles per a analitzar i reflexionar sobre la construcció de la identitat social, cultural i individual. El menjar que apareix en les imatges de les siameses té una aparença caníbal: a taula no hi ha verdures o fruita sinó fragments humans. Aquests menjars tracten de reflectir la societat de consum com un sistema on davall de la hiperabundància i l’aparença de felicitat hi ha amagats els prejudicis, les desigualtats i altres horrors. Per això, els banquets són tendres i alegres, però també estan carregats de violència i excessos.

MAQUETA

EL BANQUET FAMOLENC 02. 2010. OLI SOBRE LLENÇ. 180X130CM.
EL BANQUETE HAMBRIENTO 02. 2010. ÓLEO SOBRE LIENZO. 180X130CM.

“Estas comidas tratan de reflejar la sociedad de consumo como un sistema que bajo la hiper-abundancia y la apariencia de felicidad esconden prejuicios, desigualdades y otros horrores.”

Desde hace tiempo trabajo sobre el tema de la comida. En realidad, la comida y su entorno me sirven como vehículos para analizar y reflexionar sobre la construcción de la identidad social, cultural e individualmente.

La comida que aparece en las imágenes de las siamesas es de apariencia caníbal, sobre la mesa no encontramos verduras ni fruta sino fragmentos humanos. Estas comidas tratan de reflejar la sociedad de consumo como un sistema que bajo la hiper-abundancia y la apariencia de felicidad esconden prejuicios, desigualdades y otros horrores. Por eso los banquetes son tiernos y alegres pero también están cargados de violencia y excesos.

MAQUETA

EL BANQUET FAMOLENC 03. 2010. OLI SOBRE LLENÇ. 180X130CM.
EL BANQUETE HAMBRIENTO 03. 2010. ÓLEO SOBRE LIENZO. 180X130CM.

PABLO BELLOT

“Caminant. El drama de l’horror-Els zombis
Morts vivents–morts en vida
Generacions sense futur–Generacions sense present”

Caminant és un projecte que descriu el present, presentant-nos el zombi no com a mort vivent sinó, més aviat, com a mort en vida. Aquesta concepció actualitzada del que fins avui era un zombi reflecteix el dramatisme de la situació actual, evidencia que la nostra generació i les que vindran formen part de l’era de la precarietat, però són conscients del que era l’estat de benestar i de la impossibilitat futura d’accedir-hi novament. Ara com ara podríem dir que el futur ja està ací, les generacions sense futur esdevenen generacions sense present. La desintegració de l’individu també està present en els quadres gràcies a la desintegració de la matèria pictòrica, produïda per l’ús d’aiguades i la desmaterialització mitjançant una miniexpressió, que constata la descomposició de la pintura, del personatge i de l’individu contemporani mateix.

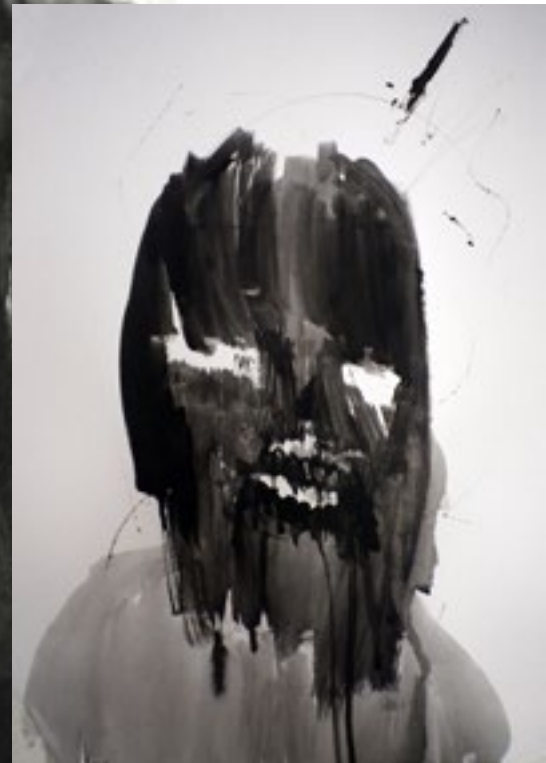
CAMINANTS. (COMPOSICIÓ NÚM. 3). 2014. ACRÍLIC, GUAIX, CERES PLÀSTIQUES I TINTA XINESA SOBRE PAPER I LLENÇ. MESURES VARIABLES
CAMINANTES. (COMPOSICIÓN NÚM. 3). 2014. ACRÍLICO, GUACHE, CERAS PLÁSTICAS Y TINTA CHINA, SOBRE PAPEL Y LIENZO. MEDIDAS VARIABLES

**“Caminante. El drama del horror-Los zombis
Muertos vivientes—muertos en vida
Generaciones sin futuro—Generaciones sin presente”**

Caminante es un proyecto que describe el ahora, presentándonos el concepto de Zombi no como muertos vivientes, sino más bien, el Zombi como muertos en vida. Esta concepción actualizada de lo que hasta hoy era un zombi refleja la dramatización de la situación actual. Evidenciando que nuestra generación y las venideras formamos parte de la era de la precariedad, pero siendo conscientes de lo que fue el estado de bienestar y de la imposibilidad futura de acceder a él. En el momento actual podríamos decir que el futuro ya está aquí, esas generaciones sin futuro pasan a ser las generaciones sin presente.

La desintegración del individuo también está presente en los cuadros por medio de la propia desintegración de la materia pictórica, al utilizar una técnica pictórica de aguadas y la desmaterialización de la pintura por medio de la mini expresión que constata la descomposición tanto de la pintura, del personaje como del individuo contemporáneo.

CRISTINA DE MIDDEL

“POLY-SPAM”

De: garricks_ronald@yahoo.com.hk
Asunto: Business Deal Call Me
Fecha: Miércoles 11 de Marzo 2008, 2:58 PM
Para: info@lademiddel.com
Responder a: garricks_ronald@yahoo.com.hk

Dear

I want to make a proposal of business transaction value sum of GBP £30,000,000 (Thirty Million British Pounds Sterling) to you, of which I believe will be of much interest to you and also a mutual beneficial relationship to us.

I will like to discuss more about my proposal with you on phone give me a call regarding the deal,i wait your call and mail.

I need your co-operation to transfer the above mentioned sum out of England to any part of the world.
And I am confident that you will give your consideration to this proposal and response positively for the succesfull of this business.

I am available to discuss this proposal with you and to answer any questions you may have in regard to this fund.

As soon as you give your positive response to this proposal, I will not hesitate in sending you the details and procedures of the transaction.

Please call me on this telephone +44 703 593 1141 for more additional information or send your response to this e-mail: garricks_ronald@yahoo.com.hk.

Look forward to discussing this opportunity further with you in more detail shortly.

Sincerely,

Sir Garrick Ronald
Executive Member
Lloyds Banking Group Plc
Tel: +44 703 593 1141
e-mail: garricks_ronald@yahoo.com.hk.

RONALD GARRICK. 2009. 104X144CM. IMPRESSIÓ:
LAMBDA PRINT. PAPEL FOTOGRÀFIC.
RONALD GARRICK. 2009. 104CMX144CM. IMPRE-
SIÓN: LAMBDA PRINT. PAPEL FOTOGRÁFICO.

SUSAN MORRISON. 2009. 104X144CM. IMPRESSIÓ: LAMBDA PRINT. PAPEL FOTOGRÀFIC.
SUSAN MORRISON. 2009. 104CMX144CM. IMPRESIÓ: LAMBDA PRINT. PAPEL FOTOGRÁFICO.

De: susan-morrison@excite.com
Asunto: Re: Greetings
Fecha: 10 de septiembre de 2006 03:33 57 GMT+02:00
Para: info@lademiddel.com

Hello,

You may be surprised to receive this mail, as you read this, don't feel so sorry for me because I know everyone will die someday. My name is Mrs. Susan Morrison, a business woman in London. I have been diagnosed with esophageal cancer which was discovered very late due to my laxity in caring for my health. It has defiled all forms of medication right now and I have only few hours left to live, according to medical experts.

I have never particularly lived my life so well as I never really cared for anyone not even me but my business. Though I am very rich, but I was never generous, I was always hostile to people and I only focus on my business as that was the only thing I cared for in my life. But now I regret all this as I now know that there is more to life than just wanting to have or make all the money in the world.

I believed when God gives me a second chance to come to this world I would live my life in a different way from how I have lived now, but now that God has called me through this way I willed most of my properties and access to my immediate and extended family and as well as few close friends.

I want God to be merciful to me and accept my soul and so with that reason I decided to give aims to CHARITY ORGANISATIONS, as I want this to be one of the last good deed I did on earth, so far I have distributed money to some Charity Organization in countries like India and Africa.

Now that my health has deteriorated so badly, I cannot do this myself anymore. I once asked my family members to close one of my accounts and distribute the funds which I have there to CHARITY ORGANISATION in Rwanda and Pakistan; they refused and kept the money to themselves. Hence, I do not trust them anymore, as they seem not to be contented with what I have left for them.

The last of the funds which no one knows of, is the cash deposit in one of the banks here. I want to know if you can be of good help to dispatch these funds to CHARITY organizations. I have set aside 20% of the total amount \$1,500,000.00 One million five hundred thousand dollars) for you and your time and patience for carrying out this duties. This means you will keep \$300,000 (three hundred thousand dollars) for yourself and donate the rest to any charity organisation.

May God be with you as you have decided to take a bold step to heal the world with me or even in my demise. I am going in for an operation now, and I don't think I will make it. And this hurts. If you can give me this assistance, you can then contact my lawyer who will assist you in getting the funds to you in my absence if I die or not. He would give you more details. His name is Barr. Andy Smith and his email address is: (andyssolicitors@aol.co.uk) He would guide you through receiving the funds.

Best Regards,
Susan Morrison.

OLGA DIEGO

“Temple per a la inspiració i la creació, si hi arriben”

FRAGMENTOS DE L'ESTUDI

En les parets, alguns dibuixos, filferros, ferramentes...

Petites peces i esbossos inacabats.

Racons de l'espai de treball on dormisqueja la possibilitat.

Temple per a la inspiració i la creació, si hi arriben.

“Templo para la inspiración y la creación, si es que ésta llega.”

FRAGMENTOS DE ESTUDIO

En las paredes, algunos dibujos, alambres, herramientas...

Pequeñas piezas y esbozos inacabados.

Rincones del espacio de trabajo donde dormita la posibilidad.

Templo para la inspiración y la creación, si es que ésta llega.

ESTUDI D'ARTISTA. INSTAL·LACIÓ. 130 X 90 X 120 CM.
ESTUDIO DE ARTISTA. INSTALACIÓN. 130 X 90 X 120 CM.

CRISTINA FERRANDEZ

“*Barricada*: *f* Parapet improvisat fet amb qualsevol mena d'objectes (barrils, carros, mobles, pedres, etc.) per a destorbar el pas.”

La barricada es feia per a aturar l'enemic i mantenir la posició des d'on contrarestar-ne l'atac. Els reptes a què ens enfrontem en el món de les tecnologies genètiques i la geopolítica són la gestió dels béns comuns i la integritat dels aliments i les persones a escala mundial. El conjunt discorre entre imatges amb actituds senzilles i reflexives, que fan al·lusió a la fita d'una nova proposta: una broma sobre el control, allò que podem fer des del nostre ecosistema, un silenci que demana respostes, un estar en el món, un lloc lleu que implica resistència només en aparença resignada, resiliències...

“*Barricada*: parapeto improvisado para estorbar el paso del enemigo.”

La barricada se colocaba para parar al enemigo, y mantener la posición para contrarrestar su afrenta. Los retos a los que nos enfrentamos en el mundo de las tecnologías genéticas y la geopolítica, son todo lo referente a la gestión de los bienes comunes y la integridad de los alimentos y las personas a escala mundial.

El conjunto deambula entre imágenes que guardan en sí una serie de actitudes sencillas y reflexivas, que aluden a una parada hacia una nueva propuesta: una broma en torno al control, al que nosotros podemos ejercer desde nuestro ecosistema, un silencio que pide respuestas, un estar en el mundo, un lugar leve que implica resistencia, sólo en apariencia resignada, resiliencias...

SÈRIE BARRICADES PER AL SEGLE XXI. 2009. FOTOGRAFIA DIGITAL SOBRE DIBOND D'ALUMINI. 80 X120 CM.
SERIE BARRICADAS PARA EL SIGLO XXI. FOTOGRAFÍA DIGITAL SOBRE DIBOND DE ALUMINIO. 80 X120 CM. 2009

JUAN FUSTER

“Caminem i busquem només per a albirar que, més enllà de l'abisme, hi ha un altre horitzó per conquerir.”

EL PAISATGE COM A METÀFORA I L'OBJECTE COM A VOCABULARI PER A CONSTRUIR.

(La geologia com a metàfora del laberint humà)

Treballa amb tècniques d'assemblatge d'objectes quotidians com si foren pinzellades. Quan mire el que m'envolta, tot el que veig sembla tenir un significat més profund que el descriptiu, tot planteja un misteri, un dilema o una afirmació. Els objectes són contenidors de significat i les diverses textures dels materials plantegen matisos. La seua combinació és material plàstic per a construir un paisatge abrupte on perdre's.

Les meues obres són paisatges en miniatura. Recórrer aquest microcosmos ens situa en el paper de caminants: la vida com un escull que cal superar. Pugem costeres i baixem als abismes, la ment és un camí agrest on ens extraviem. Caminem i busquem només per a albirar que, més enllà de l'abisme, hi ha un altre horitzó per conquerir.

Tot és paisatge, no solament la superfície, també l'interior, el que hi ha darrere i el que està davall. Emfasitzem la mirada cap a l'espai mental per explorar. El viatge és el missatge.

EL PAISAJE COMO METÁFORA Y EL OBJETO COMO VOCABULARIO PARA CONSTRUIR.

(Lo geológico como metáfora del laberinto humano)

Trabajo con técnicas de ensamblaje utilizando objetos cotidianos como si de pinceladas se tratara. Cuando miro alrededor todo lo que veo parece tener un significado más profundo que el descriptivo, todo plantea un misterio, un dilema, o una afirmación. Los objetos son contenedores de significado las diferentes texturas de los materiales plantean matices. Su combinación es material plástico para construir un paisaje abrupto donde perderse.

Mis obras son paisajes en miniatura. Un microcosmos que recorrer nos sitúa en el papel de caminantes. La vida como un escollo que superar, subir cuestras y bajar abismos, la mente es un camino agreste donde perderse. Andar y buscar solo para mirar que más allá del abismo hay otro horizonte que conquistar.

Todo es paisaje, no solo la superficie, también el interior, lo que está detrás y lo que está debajo. Enfatizar la mirada hacia ese espacio mental por explorar, El viaje es el mensaje.

“Andar y buscar solo para mirar que más allá del abismo hay otro horizonte que conquistar.”

PENYA-SEGAT I. 2013. (SÈRIE CLIFFS). PORC FLOR NEGRE COSIT A MÀQUINA I PLE D'ESCUMA. 121X79X13 CM.
ACANTILADO I. 2013. (SERIE CLIFFS). CERDO FLOR NEGRO COSIDO A MÁQUINA Y RELLENO DE FOAM. 121X79X13

BROMA. 2014. ENCAIX DE MATERIALS DIVERSOS, TAUER DE DM AMB POLIPROPILENS, LLAUNES, TUB DE PVC, FUSTA, BRIDES, CARGOLS, PAPER, CORDA. 33X38X34 CM.
BROMA. 2014. ENSAMBLAJE CON DIFERENTES MATERIALES, TABLERO DE DM, CON POLIPROPILENO, LATAS, TUBERÍA PVC, MADERA, BRIDAS TORNILLOS, PAPEL, CUERDA. 33X38X34 CM.

FERRAN GISBERT

“Es la mirada qui projecta les nostres experiències sobre la cosa”

Prenent la decisió sobre què pintar podem caure en el parany que ens tendeix la bellesa de les coses. En dialogar amb elles s'entaula una ferma relació entre les coses que ens envolten, la nostra mirada i la sensació de bellesa. Creiem a la cosa propietària de la bellesa en el moment en què reparam en ella. En canvi és la mirada qui projecta les nostres experiències sobre la cosa i li atorguen aqueix valor. La cosa és doncs un espill on ens veiem reflectits.

Aquesta pintura no representa gens més enllà de si mateixa i, com a cosa, procura apropiari-se de la nostra mirada convertint-la en part de l'obra, convidant-nos a posar la nostra atenció en el lleu balanç dels seus elements. I així, entotsolats enfront de la pintura, trobar la nostra pròpia bellesa.

“Es la mirada quien proyecta nuestras experiencias sobre la cosa”

Tomando la decisión sobre qué pintar podemos caer en la trampa que nos tiende la belleza de las cosas. Al dialogar con ellas se entabla una firme relación entre las cosas que nos rodean, nuestra mirada y la sensación de belleza. Creemos a la cosa propietaria de la belleza en el momento en que reparamos en ella. En cambio es la mirada quien proyecta nuestras experiencias sobre la cosa y le otorgan ese valor. La cosa es pues un espejo donde nos vemos reflejados.

Esta pintura no representa nada más allá de si misma y, como cosa, procura apropiarse de nuestra mirada convirtiéndola en parte de la obra, invitándonos a posar nuestra atención en el leve balanceo de sus elementos. Y así, ensimismados frente a la pintura, encontrar nuestra propia belleza.

TEMPLE. 2013. ACRÍLIC SOBRE LLENÇ. 180 X 200 CM
TEMPLO. 2013. ACRÍLICO SOBRE LIENZO. 180 X 200 CM

SUSANA GUERRERO

“La importància del procés com un ritual en què cada material, cada forma, cada element aporta càrrega poètica i sentit material i simbòlic”

La meua obra comença des de l'experiència quotidiana, creant una mitologia contemporània narrada a partir del que m'envolta, situant en un mateix pla la realitat, la matèria onírica dels somnis, el subconscient, la màgia, l'ofrena, l'experiència física, allò que es veu i el que s'oculta. Una reinvençió del mite que fusiona l'obra amb l'experiència sagrada, a través de l'aprehensió de narracions mítiques, de tradicions i llegendes, de rituals iniciàtics, de supersticions o de revelacions intuïtives. Una nova història, en la qual una decapitada no ha de morir necessàriament, pot curar les ferides amb mirra, estar viva i exhalar un alé daurat. La importància del procés com un ritual en què cada material, cada forma, cada element aporta càrrega poètica i sentit material i simbòlic. I el procés també com a exorcisme, amb la transformació del dolor físic en exercici de purificació del cos, la laceració com a ofrena invocadora del miracle.

Mi obra empieza desde la experiencia cotidiana, creando una Mitología Contemporánea narrada a partir de lo que me rodea, situando en un mismo plano la realidad, la materia onírica de los sueños, el subconsciente, lo mágico, la ofrenda, la experiencia física, lo visible y lo oculto.

Una reinvençió del mito fusionando la obra con la experiencia de lo sagrado a través de la aprehensió de narraciones míticas, de tradiciones y leyendas, de rituales iniciáticos, de supersticiones o de revelaciones intuitivas. Una nueva historia en la que una decapitada no tiene porque morir, puede sanar sus heridas con mirra, estar viva y manar alientos dorados de su boca.

La importancia del proceso, a modo de ritual, cada material, cada forma, cada elemento aporta su carga poética y su sentido material y simbólico.

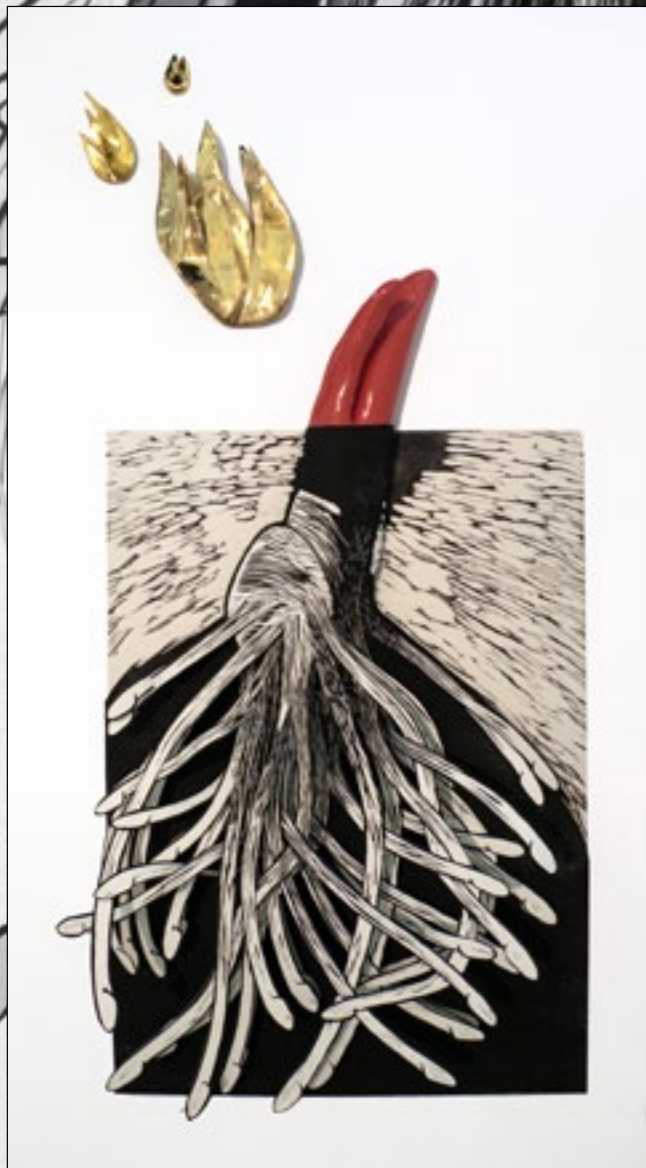
El proceso como exorcismo, la transformación del dolor físico como ejercicio de purificación del cuerpo, su laceración como ofrenda invocadora del milagro.

COYOLXAUHQI DESMEMBRADA DURANT LES SEUES FERIDES AMB MIRRA. 2012. CERÀMICA ESMALTADA, BANYES I MARBRE, INSTAL·LACIÓ, MESURES VARIABLES
COYOLXAUHQI DESMEMBRADA SANANDO SUS HERIDAS CON MIRRA. 2012. CERÀMICA ESMALTADA, CUERNOS Y MÁRMOL, INSTALACIÓN, MEDIDAS VARIABLES

“La importancia del proceso, a modo de ritual, cada material, cada forma, cada elemento aporta su carga poética y su sentido material y simbólico.”

MEDUSA DECAPITADA. 2013. XILOGRAFIA SOBRE PAPER I CERÀMICA ESMALTADA, 75 X 170 CM.

MEDUSA DECAPITADA. 2013. XILOGRAFÍA SOBRE PAPEL Y CERÀMICA ESMALTADA, 75 X 170 CM.

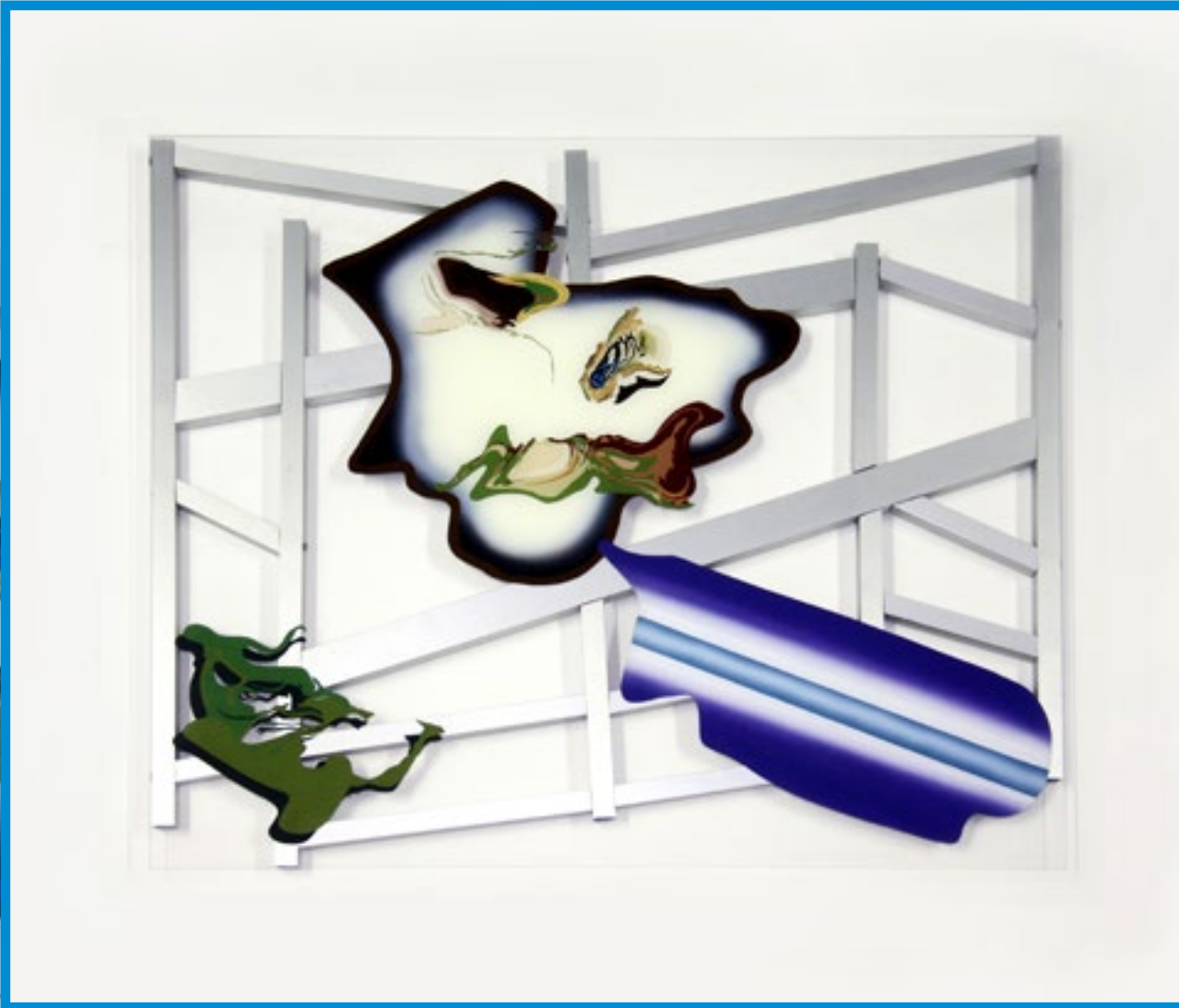
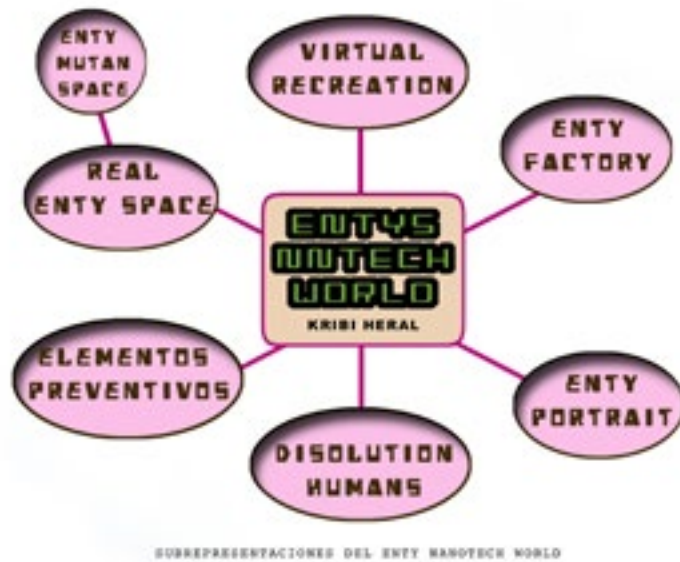
SANTA BÁRBARA DECAPITADA. 2013. XILOGRAFIA SOBRE PAPER I CERÀMICA ESMALTADA, 90 X 250 CM.

SANTA BÁRBARA DECAPITADA. 2013. XILOGRAFÍA SOBRE PAPEL Y CERÀMICA ESMALTADA, 90 X 250 CM.

HERAL KRIBI

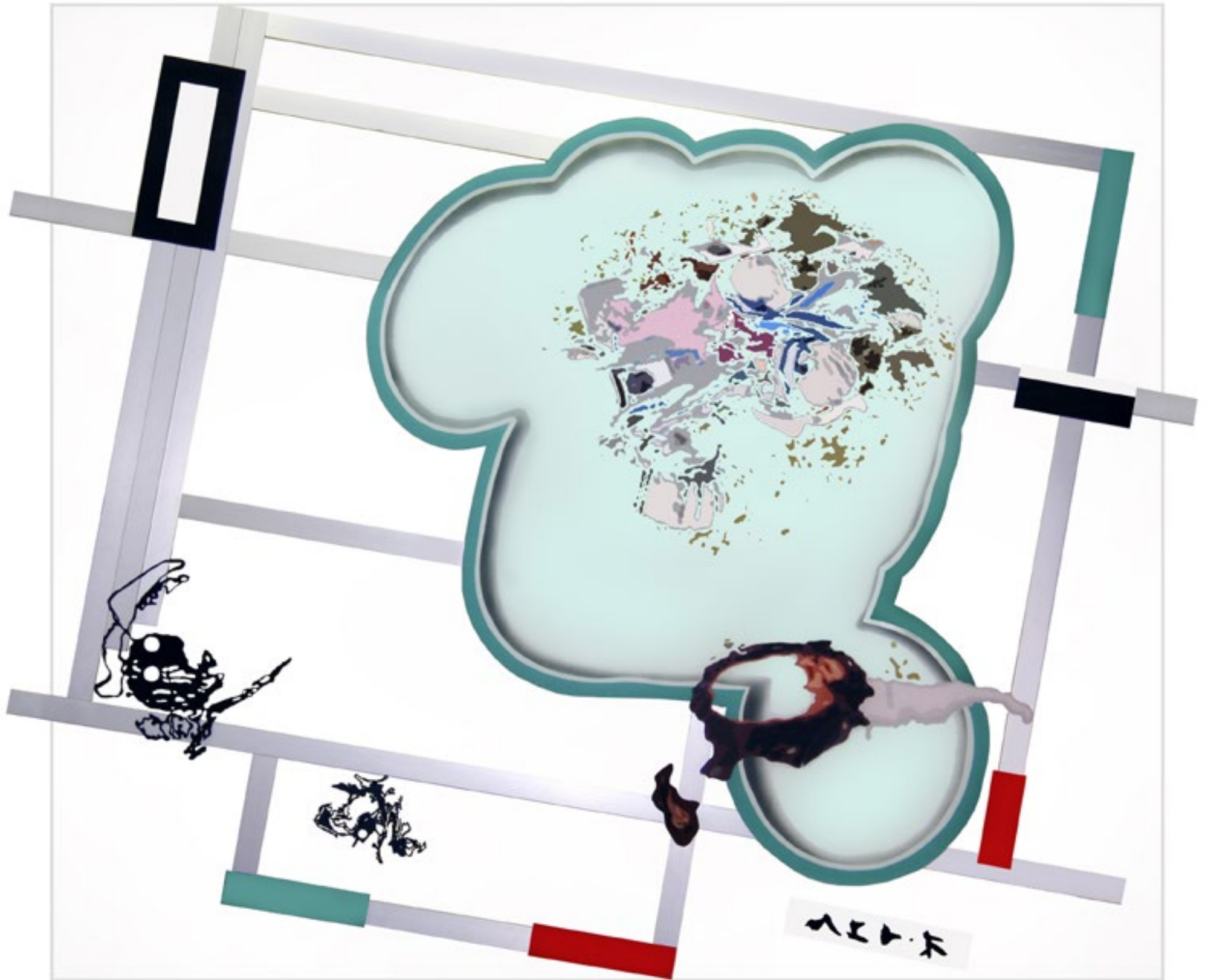
“Descobrir la nanotecnologia i veure que, d’alguna manera, plantejava redissenyar el món àtom a àtom fou com... vessar gasolina a la meua imaginació.”

“Cuando descubrí la nanotecnología y vi que en cierto modo planteaba rediseñar el mundo átomo a átomo... esto fue como echar gasolina a mi imaginación.”

AL FIL DE L'ALTRA DIMENSIÓ. 2014. PLEXIGLÀS I ALUMINI. 70 CM.X 80 CM.
AL FILO DE LA OTRA DIMENSIÓN. 2014. PLEXIGLÁS Y ALUMINIO. 70 CM.X 80 CM.

LA COMPLEXITAT ANALÍTICA
DE LES NOVES DIMENSIONS.
2014. PLEXIGLÀS I ALUMINI.
160 X 195 CM.
LA COMPLEJIDAD ANALÍTICA
DE LAS NUEVAS DIMEN-
SIONES. 2014. PLEXIGLÁS Y
ALUMINIO. 160 X 195 CM.

EDUARDO INFANTE

“Diem que ens enamorem d’una imatge, però en el fons ens enamorem **amb** una imatge”

Paintings in love són parelles d’imatges interrelacionades. Aquestes imatges solen pertànyer a esferes diferents i fins i tot aparentment antagòniques. No són exactament díptics, sinó obres amb una certa autonomia, tampoc són narratives en si mateixes, ja que la seua lectura és simultània. *NES II* deu el nom a la mítica videoconsola de huit bits Nintendo Entertainment System, també dita Famicom al mercat asiàtic. La publicitat de l’època la mostrava clarament com un entreteniment familiar, capaç de superar la barrera generacional (l’avi i el nét hi premien botons alegrement). Tot això pot semblar molt frívol al principi o també una maligna estratègia de màrqueting, però la veritat és que, des de la virtualitat del jo, poques formes d’amor poden tenir la mateixa intensitat que compartir una experiència focalitzada. El videojoc esdevé l’objecte de la consciència, però no objecte de l’amor, ja que aquest es transfeireix a l’acte de jugar junts, a l’amor en si mateix. Crec que passa alguna cosa semblat amb les obres d’art. És més subtil perquè no tenim el comandament en la mà, però a molts nivells interactuem amb l’objecte de la nostra atenció. Diem que ens enamorem d’una imatge, però en el fons ens enamorem **amb** una imatge. Quant a *Pineal Beauty* (l’obra gran), l’he volgut deixar envoltada de misteri, com els secrets guardats per la glàndula pineal i l’hipotàlem, misteris com el fet que la mateixa glàndula controla els processos de la visió i els de la imaginació. La virtualitat o no de l’experiència física és un tema que m’obsessiona.

Las Paintings In love son parejas de imágenes que mantienen una relación entre ellas. Estas imágenes suelen pertenecer a esferas distintas e incluso aparentemente antagónicas, no son exactamente dípticos, sino obras con una cierta autonomía, tampoco son narrativas en sí mismas, ya que su lectura es simultánea.

Esta Obra en concreto “NES II”, debe su nombre a la mítica videoconsola de ocho bits “Nintendo Entertainment System” o “Famicom”, como fue bautizada en el mercado asiático. La publicidad de la época la mostraba claramente como un divertimento familiar, capaz incluso de saltarse la barrera generacional (el abuelo y el nieto machacando botones alegremente) todo esto puede parecer algo muy frívolo en un principio o incluso (que también) una maligna estrategia de marketing, pero lo cierto es que desde la virtualidad del yo, pocas formas de amor pueden tener la misma intensidad que compartir una experiencia focalizada. El videojuego se convierte en el objeto de la conciencia, pero no en el objeto del amor, ya que éste se transfiere al acto de jugar juntos, al amor en sí mismo.

Creo que pasa algo parecido con las obras de arte, es más sutil porque no llevamos un mando en la mano, pero a muchos niveles interactuamos con el objeto de nuestra atención. Decimos que nos enamoramos de una imagen, pero en el fondo nos enamoramos **amb** una imagen.

Con respecto a *Pineal Beauty* (la obra grande) he querido dejarla envuelta en misterio, como los secretos guardados por la glàndula pineal y el hipotálamo, misterios como por ejemplo ¿Porqué la misma glàndula que controla los procesos de la visión, controla también los de la imaginación? La virtualidad o no de la experiencia física es un tema que me obsesiona.

PAINTINGS IN LOVE NÚM. 237 “NES II”. 2014. OLI, PASTEL I ESPRAI PLATEJAT SOBRE PAPER / 4 PINS. 42 X 29,4 CM.

PAINTINGS IN LOVE Nº 237 “NES II”. 2014. ÓLEO, PASTEL Y SPRAY PLATEADO SOBRE PAPEL / 4 PINS. 42 X 29,4 CM.

“Decimos que nos enamoramos de una imagen, pero en el fondo nos enamoramos **con** una imagen.”

PAINTINGS IN LOVE NÚM. 233 "PINEAL BEAUTY".
2014. OLI, ACRÍLIC I ESPRAI PLATEJAT SOBRE
LLENÇ. 81 X 217 CM.
PAINTINGS IN LOVE Nº 233 "PINEAL BEAUTY". 2014.
ÓLEO, ACRÍLICO Y SPRAY PLATEADO SOBRE LIENZO.
81 X 217 CM

MÓNICA JOVER

“Per a la filosofia oriental, la dimensió espiritual del món natural es fonamenta en la relació complementària i harmònica d'elements oposats.”

En les obres de Mónica Jover bateguen, amb vigor plàstic, aquesta oposició del taoisme i la pintura oriental. Els seus treball parteixen alguns dels oposats que animen la pintura de l'Orient Llunyà: el buit i la plenitud, la presència i l'absència, la finitud i la infinitud, el centre i la perifèria, la solidesa i la lleugeresa, la continuïtat i la discontinuïtat. Elements oposats que, com en ella mateixa, aconsegueixen desvetllar la dimensió espiritual que jau oculta darrere de l'aparença visual.

Joel García Pérez

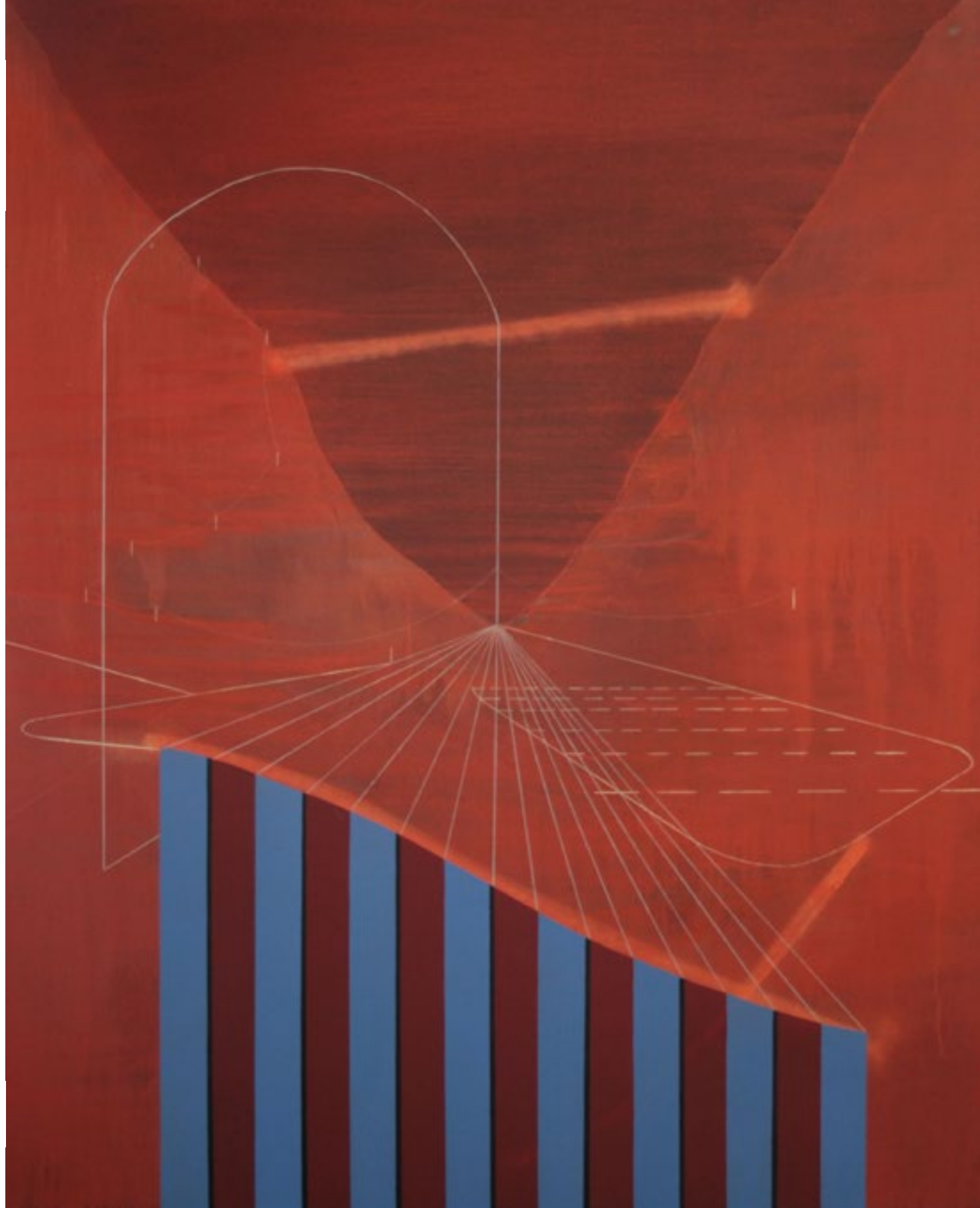
LA VALL 01. 2013. ACRÍLIC I LLAPIS SOBRE LLENÇ. 162 X 130 CM.
EL VALLE 01. 2013. ACRÍLICO Y LÁPIZ SOBRE LIENZO. 162 X 130 CM.

“Para la filosofía oriental la dimensión espiritual del mundo natural se fundamenta en la relación complementaria y armónica de los opuestos.”

En las obras de Mónica Jover laten, con vigor plástico, los opuestos de la filosofía taoísta y de la pintura oriental. Sus obras parten algunos de los opuestos que animan la pintura del Lejano Oriente como el vacío y la plenitud, la presencia y la ausencia, lo acabado y lo inacabado, lo centrado y lo descentrado, la solidez y la ligereza, lo continuo y lo discontinuo. Opuestos que, como en ella, consiguen desvelar la dimensión espiritual que yace oculta tras la apariencia visual.

Joel García Pérez

LA VALL 02. 2013. ACRÍLICO SOBRE LLENÇ. 162 X 130 CM.
EL VALLE 02. 2013. ACRÍLICO SOBRE LIENZO. 162 X 130 CM.

EDGAR MENDOZA

“L'aspecte, les accions i les escenografies dels meus personatges són només un pretext per a emmarcar els sentiments i les emocions.”

Un detall que m'agradaria esmentar és el fet que no pretenc fabricar estereotips amb els meus personatges. L'aspecte, les accions i les escenografies de què formen part són, en realitat, només un pretext per a emmarcar els sentiments i les emocions de les persones retratades. Elles s'envolten d'una determinada atmosfera per a donar un cert significat narratiu o simbòlic, però sobretot m'interessa que les observem interiorment. Pretenc que principalment siguin els rostres els que ens proporcionen aquesta lectura. Quan elabore les meues idees i els entorns en què es troben els meus personatges, procuro arribar al límit, sense superar-lo, en temes que poden semblar violents o ridículs. *Mutant* és una pintura que es pot confondre fàcilment amb un tema gore, però això és solament una excusa per a provocar una primera impressió. Intente jugar amb els límits per a generar un determinat llenguatge i mantenir un equilibri, a fi de donar pas al principal motiu: el retrat psicològic del model o concepte.

Un detalle que me gustaría mencionar es el hecho de que no pretendo fabricar estereotipos con mis personajes; el aspecto, las acciones y las escenografías de las que ellos forman parte, en realidad son sólo un pretexto para enmarcar los sentimientos y las emociones internas de estas personas retratadas. Ellas se rodean de una determinada atmósfera para dar un cierto significado narrativo o simbólico pero sobre todo me interesa que las observemos interiormente, pretendo que principalmente sean sus rostros los que nos proporcionen esa lectura. Cuando elaboro mis ideas y los entornos en los que se encuentran mis personajes, procuro llegar al límite sin rebasarlo sobre temas que pueden llegar a parecer violentos o ridículos.

Mutante es una pintura que se puede confundir fácilmente con un tema “gore”, pero esto es solo una excusa para provocar una primera impresión. Intento jugar con esos límites para generar un cierto lenguaje, pero procuro no rebasarlo y mantener un equilibrio para poder dar paso al principal motivo que es el retrato psicológico del modelo o concepto.

“El aspecto, las acciones y las escenografías de mis personajes son sólo un pretexto para enmarcar los sentimientos y las emociones.”

MUTANT. 2013. OLI/TELA. 162X114 CM.
MUTANTE. 2013. OLEO/TELA. 162X114 CM.

JAVI MORENO

“Fetitxisme, solitud, alegria i desassossec s’intercalen entre els joves retratats i les escenes domèstiques i quotidianes que protagonitzen.”

#Selfies #interfícies #avatars i #etiquetes són un material visual que cal desconstruir per a evidenciar els dispositius de poder identitaris, que vehiculen i defineixen les imatges amateurs del paradigma digital contemporani. Fa anys que els adolescents es representen eròticament o pornogràfica a través de diversos suports, sistemes i plataformes visuals de la xarxa 2.0. Esdevenen així una mena de ciborgs narcisistes que emeten i retornen imatges, cosa que possibilita l’ampliació d’identitats, però també llur categorització. Com a etnògraf, espia o pornògraf, fa deu anys que estudie la visualitat corporal autoproduïda per l’adolescent i observe l’evolució tecnològica dels dispositius fotogràfics, la qual ha generat canvis en la forma de presentar els cossos i fer-los desitjables.

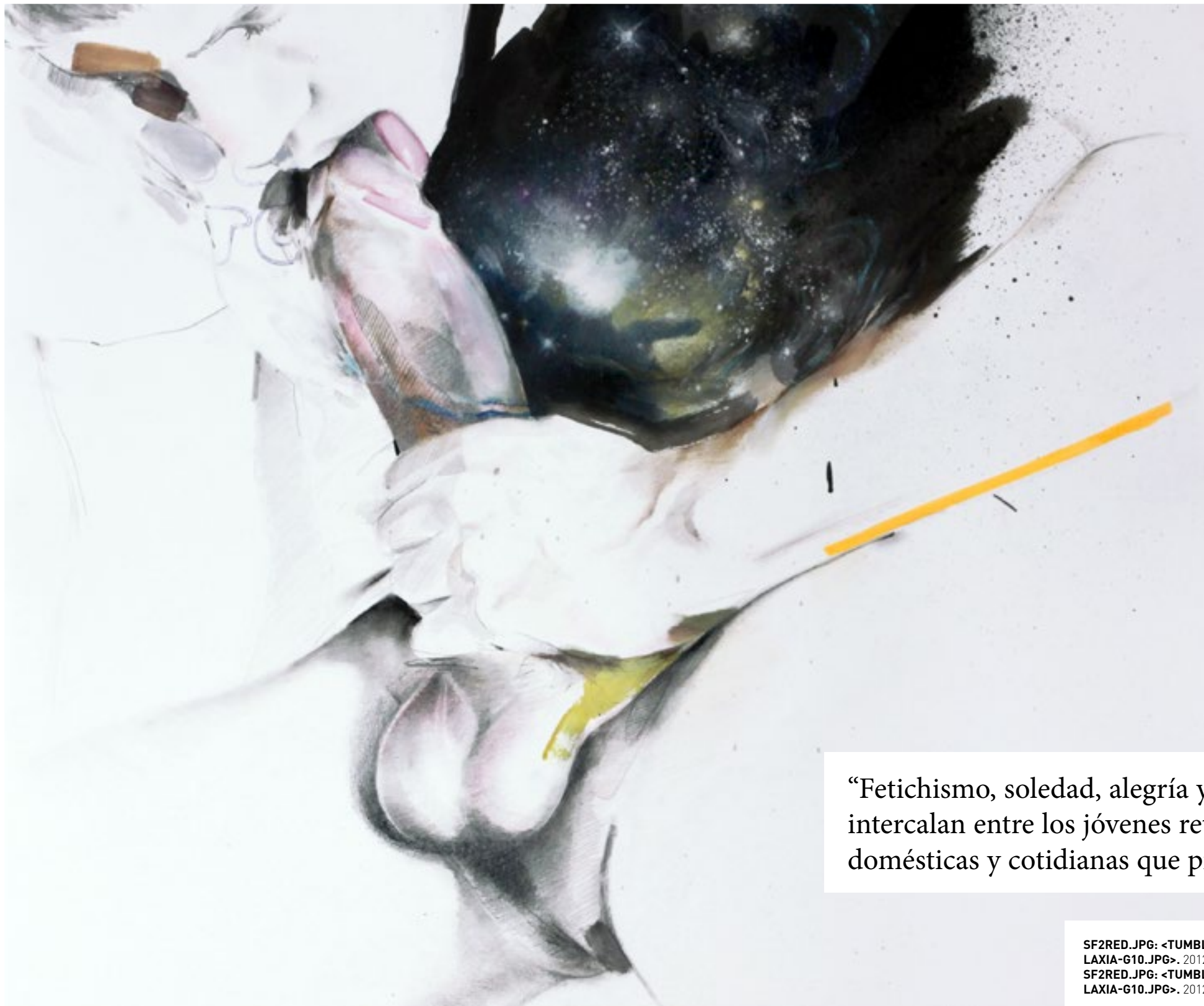
Acrílic, grafit, barres grasses i xiclets sobre llenç reflecteixen un univers homoeròtic i sensual, amerat de certa innocència, amb un aire de cultura urbana juvenil i circumscrit a algunes subcultures de carrer o sexuals: *skate*, *queer*, *bakala*. Fetitxisme, solitud, alegria i desassossec s’intercalen entre els joves retratats i les escenes domèstiques i quotidianes que protagonitzen. Un espai per al suggeriment d’actituds i gestos que condicionen la cerca d’un propi jo sexual, en el període de cerca i exploració que són l’adolescència i la necessitat de reafirmació del propi jo a partir de la interacció eròtica i afectiva amb l’altre.

Alex Brahín, comissari independent

<SELF_SUCK_605176894_1397449_2_>><400_1186456335_GA-LAXIA.JPG>. 2011. TÈCNICA MIXTA SOBRE PAPER. 50 X 50 CM
<SELF_SUCK_605176894_1397449_2_>><400_1186456335_GA-LAXIA.JPG>. 2011. TÈCNICA MIXTA SOBRE PAPEL. 50 X 50 CM

“#Selfies #interfaces #avatars #gadgets constituyen un material visual a deconstruir con el fin de evidenciar los dispositivos de poder identitarios que vehiculan y definen a las imágenes amateurs del paradigma digital contemporáneo. El muchacho adolescente desde hace años se (auto) representa erótica y/o pornográficamente a través de los diferentes soportes, sistemas y plataformas visuales de la red 2.0, convirtiéndose en una suerte de cyborg narcisista que emite y devuelve imágenes posibilitando la ampliación de identidades pero también su categorización. Como etnógrafo, espía o pornógrafo, llevo diez años estudiando la visualidad corporal (auto) producida por el adolescente y observando como la evolución tecnológica de los dispositivos fotográficos ha generado asimismo cambios en la forma de presentar los cuerpos y hacerlos deseables”.

“Acrílico, grafito, barras grasas y chicles sobre lienzo reflejan un universo homoe-rótico y sensual, bañado de cierta chispa inocente, con un aire de cultura urbana juvenil y la circunscripción a algunas sub-culturas callejeras o sexuales: *skate, queer, bakala*. Fetichismo, soledad, alegría y desasosiego se intercalan entre los jóvenes retratados y las escenas domésticas y cotidianas que protagonizan. Un espacio para la sugerencia de las actitudes y gestos que condicionan la búsqueda de un propio yo sexual, en ese periodo de búsqueda y exploración que comporta la adolescencia y su necesidad de reafirmación del propio yo a partir de la interacción erótica y afectiva con el otro”

Alex Brahin, comisario independiente

“Fetichismo, soledad, alegría y desasosiego se intercalan entre los jóvenes retratados y las escenas domésticas y cotidianas que protagonizan.”

SF2RED.JPG: <TUMBLR_LTQY36WICU1R5AXT101_500.JPG>+<GALAXIA-G10.JPG>. 2012. TÉCNICA MIXTA SOBRE PAPEL. 50 X 50 CM
SF2RED.JPG: <TUMBLR_LTQY36WICU1R5AXT101_500.JPG>+<GALAXIA-G10.JPG>. 2012. TÉCNICA MIXTA SOBRE PAPEL. 50 X 50 CM

JUAN CARLOS NADAL

“Fa del gest en la pintura tret d'identitat.”

Traços enèrgics i amplis que inunden el suport pictòric i reclamen el valor de la pintura i la presència de l'artista.

TUVION, 2011. ALUMINI I ESMALT, 159X155X125 CM
TUVION, 2011. ALUMINIO Y ESMALTE, 159X155X125 CM

BLANC VOLADOR, 2012. ACRÍLIC SOBRE TELA, 100X100 CM
BLANCO VOLADOR, 2012. ACRÍLICO SOBRE TELA, 100X100 CM

“Hace del gesto en su pintura su seña de identidad”

Trazos enérgicos y amplios que inundan el soporte pictórico reclamando el valor de la pintura y la presencia del artista

FEIBAI, 2012. ACRÍLICO SOBRE TELA, 100X100 CM
FEIBAI, 2012. ACRÍLICO SOBRE TELA, 100X100 CM

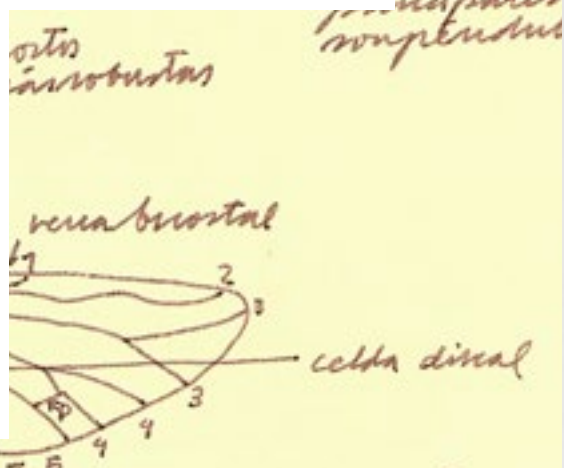
LUISA PASTOR

“El meu treball comença en la interrogació de l'objecte, en la recerca i possible descontextualització”

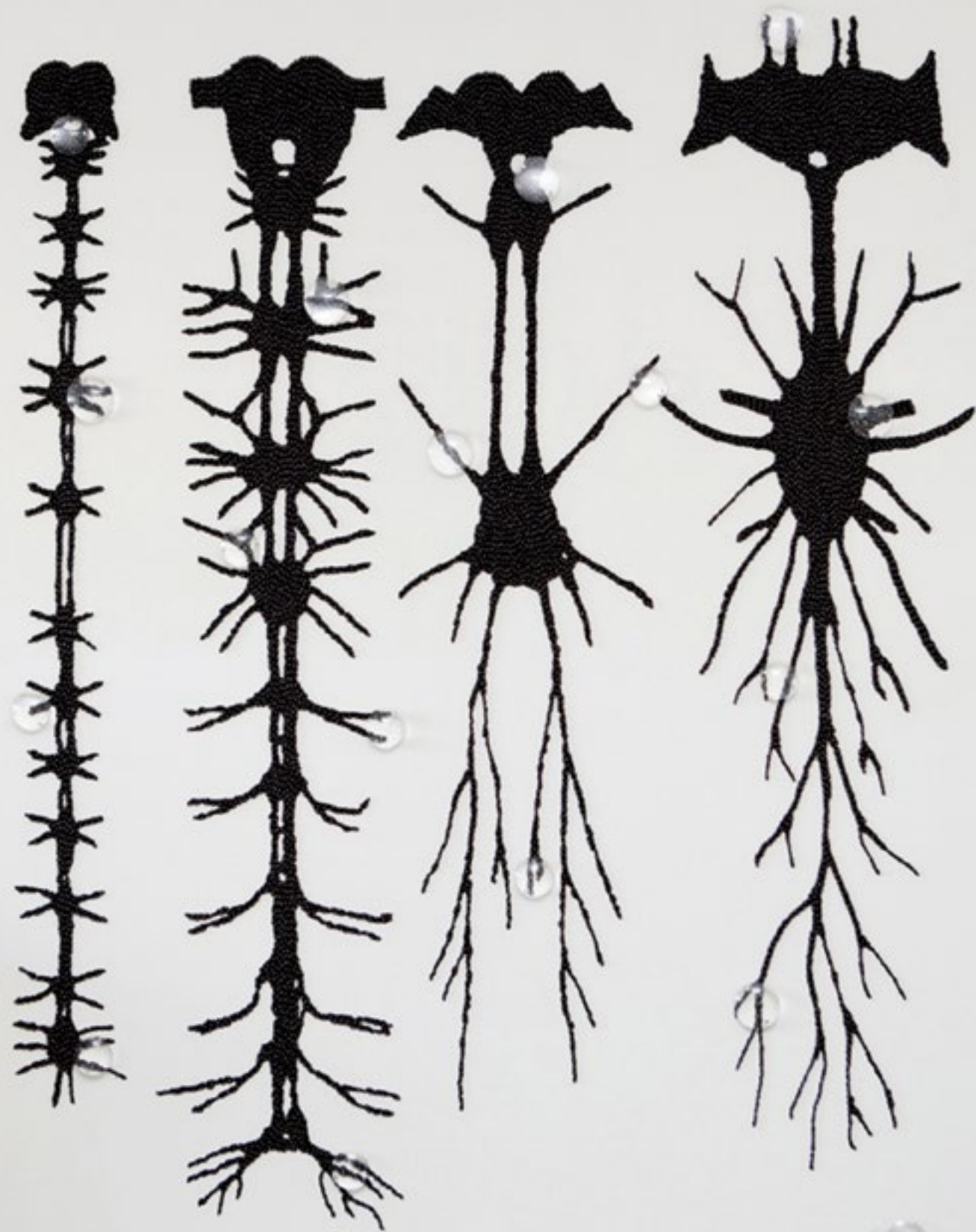
El meu treball comença en la interrogació de l'objecte, en la recerca i possible descontextualització de la capacitat performativa que té el material interrogat. Després li done veu des d'un altre angle, diferent del que l'havia concebut. Les dues propostes que presente parteixen de la idea redundant del punt dins del punt, per a arribar rizomàticament a cadenes complexes de recerca histològica, que desvetlen el misteri del micro en el macro i al·ludeixen, salvant les distàncies, a les recerques neuronals del científic Santiago Ramón y Cajal.

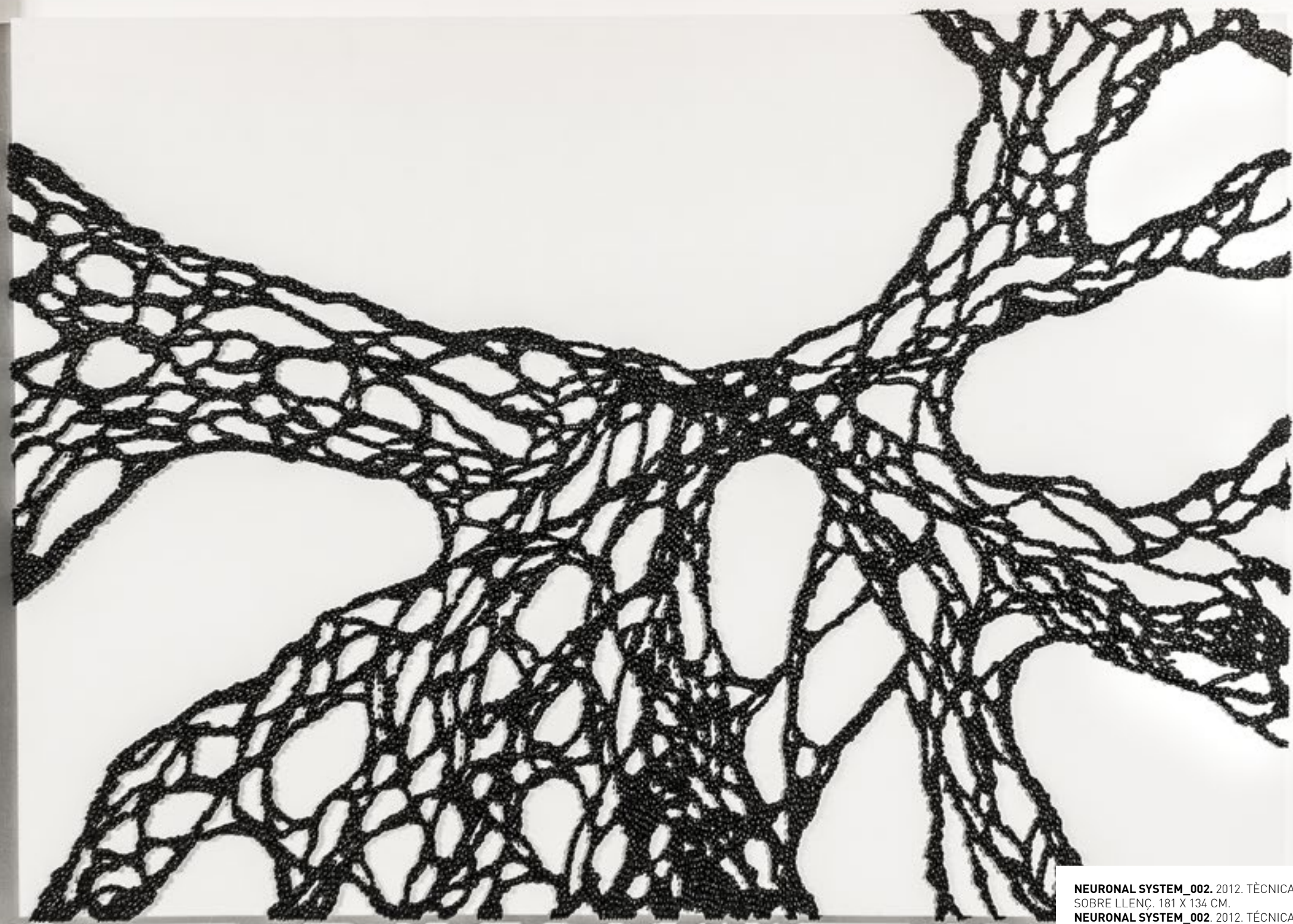
“Mi trabajo parte de la interrogación del objeto, de su investigación y posible descontextualización”

Mi trabajo parte de la interrogación del objeto, de su investigación y posible descontextualización, de la capacidad performativa que tiene el material interrogado, para darle voz desde un ángulo diferente del que había sido concebido. Las dos propuestas que presento parten de la idea redundante del punto dentro del punto, para llegar –de forma rizomática– a cadenas complejas de investigación histológica que desvelan el misterio de lo micro en lo macro, y aluden –salvando las distancias– a las investigaciones neuronales del científico Santiago Ramón y Cajal.

NEURONAL SYSTEM_001. 2012. TÈCNICA MIXTA SOBRE LLENÇ. 160 X 200 CM.
NEURONAL SYSTEM_001. 2012. TÈCNICA MIXTA SOBRE LIENZO. 160 X 200 CM.

NEURONAL SYSTEM_002. 2012. TÈCNICA MIXTA
SOBRE LLENÇ. 181 X 134 CM.
NEURONAL SYSTEM_002. 2012. TÈCNICA MIXTA
SOBRE LIENZO. 181 X 134 CM.

JESÚS RIVERA

“*La fàbrica de paisatges* cerca una reflexió i enfrontament al voltant de la gènesi del canvi i es decanta cap a una sintaxi bidireccional.”

En aquest projecte el paisatge és treballat des de l'experimentació plàstica, per a introduir-se en un marc de factoria. Com en un laboratori de proves, és exposat com a producte o part d'un procés actiu, tal com es transforma en la naturalesa mateix o mitjançant la intervenció humana. El territori o més aviat el seu mecanisme de canvi és traduït en una manipulació conscient, tant cromàtica com de surrealisme espacial.

En este proyecto, el paisaje es trabajado desde la experimentación plástica introduciéndose en un marco de factoría. Como en un laboratorio de pruebas, es expuesto como producto o parte de un proceso activo, de la misma manera en que se transforma en la Naturaleza o mediante la intervención humana. El territorio o más bien su mecanismo de cambio es traducido en una manipulación consciente tanto cromática como de surrealismo espacial.

POLÍPTIC SENSE TÍTOL. SÈRIE LANDSCAPES FACTORY.
2010-2014. IMPRESSIÓ DIGITAL. 30X15 CM. CADA PEÇA.
POLÍPTICO: SIN TÍTULO. SERIE LANDSCAPES FACTORY.
2010-2014. IMPRESIÓN DIGITAL. 30X15 CM. CADA PIEZA.

“La fábrica de paisajes busca una reflexión y enfrentamiento en torno a la génesis del cambio declinándose hacia una sintaxis bidireccional.”

SENSE TÍTOL. SÈRIE LANDSCAPES FACTORY.
2010-2014. IMPRESSIÓ DIGITAL. 180 X 87 CM.
SÍN TÍTULO. SERIE LANDSCAPES FACTORY.
2010-2014. IMPRESIÓN DIGITAL. 180 X 87 CM.

DES DE DINS

ART CONTEMPORANI DES D'ALACANT

CONTACTE/CONTACTO

MILAGROS ANGELINI

<http://milagros-angelini.webnode.es/>

ROSANA ANTOLÍ

<http://www.rosanaantoli.com/>

AURELIO AYELA

<http://www.aurelioayela.com/>

ROSALÍA BANET

<http://www.rosaliabanet.com/>

PABLO BELLOT

blancando@hotmail.com

CRISTINA DE MIDDEL

<http://www.lademiddel.com/>

OLGA DIEGO

<http://olgadiego.blogspot.com.es/>

CRISTINA FERRANDEZ

<http://cristina-ferrandez.blogspot.com.es/>

JUAN FUSTER

<http://juanfuster.com/>

FERRAN GISBERT

<http://ferrangisbert.com/>

SUSANA GUERRERO

<http://www.susanaguerrero.com/>

KRIBI HERAL

<http://kribiheral.blogspot.com.es/>
kribi2h@gmail.com

EDUARDO INFANTE

<http://www.eduardoinfante.com/>

MÓNICA JOVER

<http://www.jovercalvo.com/>

EDGAR MENDOZA

<http://edgarnoemendoza.blogspot.com.es/>

JAVI MORENO

<http://www.javimoreno.es/>

JUAN CARLOS NADAL

<http://juancarlosnadal.com/>

LUISA PASTOR

cosoypego@hotmail.com

JESÚS RIVERA

<http://www.jesusrivera.net/>

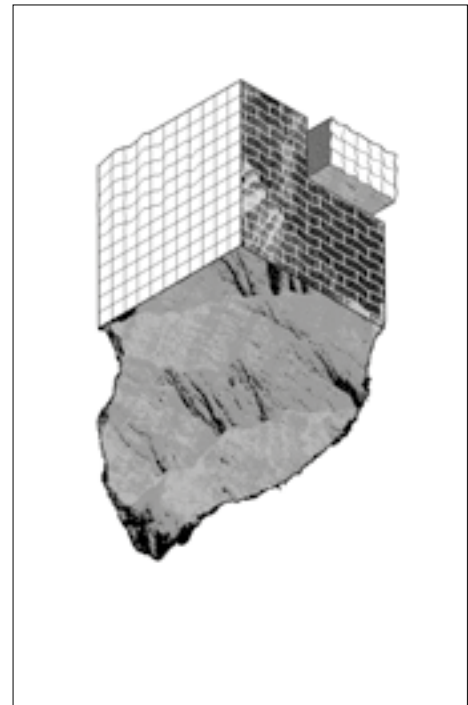

ANNEX / ANEXO

VIK AUTOFOCUS

<http://vikautofocus.tumblr.com/>

SENSE TÍTOL. DE LA SÈRIE "SEPTEMBER MMXIV". 2014.
48X31CM. IMPRESSIÓ OFFSET. 300 UNITATS

SIN TÍTULO. DE LA SERIE "SEPTEMBER MMXIV". 2014.
48X31CM. IMPRESIÓN OFFSET. 300 UNIDADES